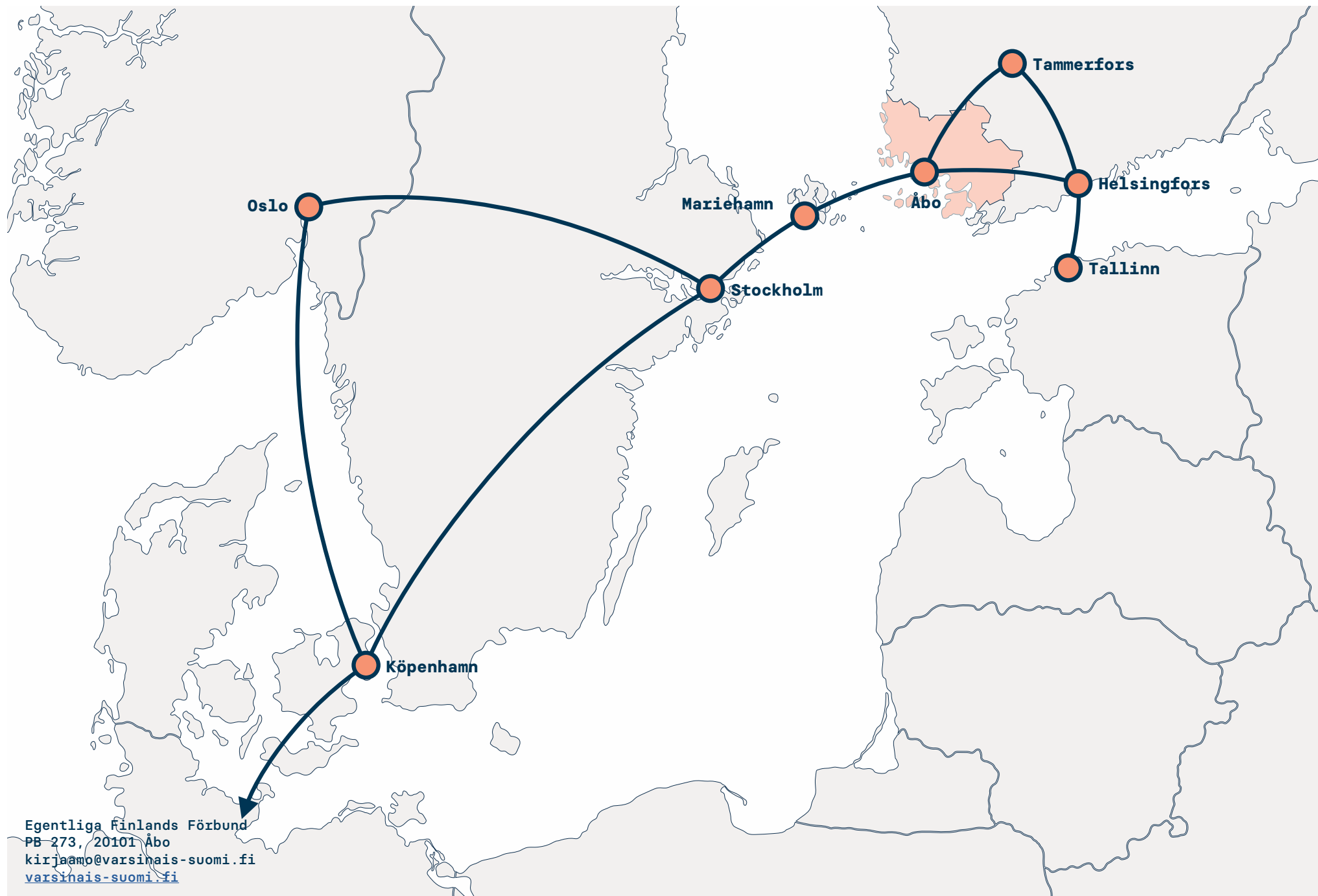

Egentliga Finlands
strategi

2040+

Utkast 8.12.2025

**Egentliga Finland
bygger förbindelser
och knyter Finland
till väst.**

INNEHÅLL

1. Förord	4	6. Strategin för smart specialisering 2026–2029	35
2. Sammandrag	5	6.1. Maritima lösningar	35
3. Egentliga Finland 2025	7	6.2. Livsmedelsinnovationer och livsmedelsförsörjning	36
3.1. En befolkning i förändring		6.3. Avancerade hälsolösningar	36
3.2. En sammanlänkad regional struktur med flera centrum	12	6.4. Smarta lösningar	37
3.3. En del av den nationella och internationella gemenskapen	13	6.5. Omställningen till en hållbar ekonomi	38
4. Vision 2040: Bygga förbindelser och knyta Finland till väst	14	7. Genomförande och uppföljning av strategin	39
4.1. Teman som styr visionen och målen	14	7.1. Egentliga Finlands utvecklarforum	39
5. Landskapsprogrammet 2026–2029	16	7.2. Finansiering och resurser	42
5.1. Ett hållbart och livskraftigt Egentliga Finland	18	7.3. Uppföljning av strategin	42
5.2. Ett unikt och attraktivt Egentliga Finland	23		
5.3. Egentliga Finland för dig	29	BILAGOR	
		Bilaga 1: Miljörapport	
		Bilaga 2: Resultaten av kollegial utvärdering	
		Bilaga 3: Ytterligare information	

1. FÖRORD

Finland står inför betydande utmaningar, och samtidigt stora möjligheter, i strävan efter att nå balans mellan hållbarhet, ekonomisk tillväxt och välfärd samt att trygga ett säkert liv och en ren livsmiljö. För att lyckas med detta i Egentliga Finland behöver vi en gemensam vision och en tydlig plan för vad vi ska göra och hur våra gemensamma resurser ska fördelas.

En sak är säker, och det är att vi måste investera i forskning och innovation, specialkompetenser, hög förädlingsgrad och hållbar industriell produktion samt i tillgänglighet, dvs. utvecklingen av våra förbindelser och transportleder på land, till sjöss och i luften.

Egentliga Finland är Finlands rakaste förbindelse västerut till Skandinavien och Centraleuropas ekonomi- och forskningskärna. Vi är också ett betydande landskap med tanke på Finlands säkerhet och försörjningsberedskap. Genom att satsa på våra västliga förbindelser och en stark integration med väst kan vi nå framgång som ett landskap för hållbar tillväxt och välfärd, som fungerar som ett samarbetsorienterat innovationskluster. På så sätt skapas nya arbetsplatser i Egentliga Finland och hållkraften stärks, vilket säkerställer att kompetens och kapital stannar i regionen.

Vår förtydligade vision är: "Egentliga Finland bygger förbindelser och knyter Finland till väst." Egentliga Finland förenar människor, idéer, näringsliv och kulturer både nationellt och internationellt. Vårt läge i Östersjöns kärna, vår mångsidiga näringsstruktur, starka högskoleutbildning och unika skärgård

utgör grunden för framtidens framgång. Vi bygger hållbar tillväxt, stärker konkurrenskraften och värnar om naturen, klimatet och människornas välbefinnande. Vår framtid bygger på att vi vågar förnya oss och att vi kan samarbeta.

Vår vision är också en långsiktig ambition: som en del av Europas TEN-T-nät knyter vi Finland till Europa genom den nordiska huvudstadsförbindelsen Helsingfors–Åbo–Åland–Stockholm. Målet är att skapa en enhetlig, stark ekonomisk region i Nordeuropa med 15 universitet och 8 miljoner invånare.

Regionutvecklingsdirektör Tarja Nuotios analogi är träffande:

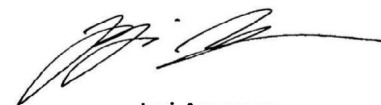
Strategin är som en karta för en pizzahämtningsrunda: Du vet att du vill ha pizza (målet). Du funderar på var du får den bästa pizzan (valen). Du bestämmer hur du ska få den: gå, cykla eller beställa hem (metoderna). Om du går vilse improviserar du eller tittar på kartan igen, men målet är detsamma (flexibilitet). Strategin är alltså en plan som hjälper dig att hålla fokus och inte irra omkring planlöst, och den säkerställer att du sist och slutligen verkligen får pizza och inte av misstag hamnar på en salladsbuffé.

Så låt oss inte irra omkring, utan tillsammans se till att strategin blir verklighet. Det är dags att ge oss av, så att vi kommer fram.

Alla med! All aboard!

Ville Valkonen
landskapsstyrelsens ordförande

Jyri Arponen
landskapsdirektör

Saku Nikkanen
landskapsstyrelsens 1. vice ordförande

Pekka Kuusisto
landskapsstyrelsens 2. vice ordförande

2. SAMMANDRAG

Egentliga Finlands strategi uttrycker landskapets gemensamma ambition och utgör grunden för samarbete. Strategin bygger på lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik samt på markanvändnings- och bygglagen. Den fungerar som ett styrinstrument för planering, beslutsfattande och genomförande inom olika verksamheter. Den gör det lättare att identifiera till vilka områden landskapets aktörer bör rikta sina gemensamma resurser. Strategin möjliggör ett brett och smidigt samarbete mellan kommuner, höskolor, företag, läroanstalter, det civila samhället och myndigheter för att nå de gemensamma målen.

Strategin består av en långsiktig vision, ett genomförandeprogram som omspannar en fyraårsperiod (landskapsprogrammet) och ett innovationsprogram (strategin för smart specialisering). Egentliga Finlands förbund ansvarar tillsammans med landskapets aktörer för sammanställandet, samordningen och uppföljningen av strategin. Strategin genomförs genom ett brett samarbete mellan aktörerna i landskapet.

Enligt visionen för Egentliga Finlands strategi 2040+ **bygger** landskapet **förbindelser och knyter Finland till väst**. Landskapet förenar människor, idéer, näringar och kulturer – både nationellt och internationellt – och stärker förbindelsen mellan de nordiska huvudstäderna. Visionen bygger på Egentliga Finlands centrala läge i Östersjöområdet, en mångsidig näringsstruktur och en stark högskoleutbildning samt på landskapets unika skärgård och kulturarv. Genomförandet styrs av fyra teman: **hållbar ekonomi och konkurrenskraft, naturen och den gröna omställningen, resiliens och trygghet samt förnyelseförmåga och framtidsberedskap**.

Strategin delas in i tre spetsmål:

- **Ett hållbart och livskraftigt Egentliga Finland**, där man under 2026–2029 stärker tillväxtinriktat företagande, höjer FoU-investeringarna till en miljard euro, utvecklar omställningstekniker i anslutning till data och teknik med dubbla användningsområden samt främjar en hållbar livsmedels- och resursekonomi, cirkulär ekonomi och den gröna omställningen.

- **Ett unikt och attraktivt Egentliga Finland**, där man attraherar kompetens och investeringar, underlättar rekrytering av internationell arbetskraft, förbättrar transportförbindelserna, utvecklar hållbar turism och stärker landskapets varumärke.

- **Egentliga Finland för dig**, där man satsar på utbildning, kompetensutveckling och livslångt lärande, förbättrar sysselsättningsmöjligheterna för studerande i regionen, främjar välfärd, delaktighet och trygghet, skyddar och restaurerar Skärgårdshavet och den biologiska mångfalden samt utvecklar kulturtjänsterna.

Genom innovationsprogrammet söker Egentliga Finland nya lösningar för att möta globala samhälleliga och miljömässiga utmaningar samt stärka Europas konkurrenskraft. Särskilda fokusområden för innovationsverksamheten 2026–2029 är:

- **marina lösningar**, dvs. hållbar och innovativ maritim industri: skeppsbyggnad, autonoma fartyg, virtuella testplattformar och alternativa bränslen
- **livsmedelsinnovationer och livsmedelssäkerhet**, dvs. regenerativt jordbruk, hållbar livsmedelsproduktion, nya kulturväxter samt produkter som främjar hälsa och välbefinnande

- **avancerade hälsolösningar**, dvs. läkemedelsutveckling, diagnostik, syntetiska data och bilddiagnostik
- **smarta lösningar**, dvs. artificiell intelligens, kvantteknik, cybersäkerhet, virtuell teknik, geografiska informationslösningar och dataekonomi

- **hållbar ekonomisk omställning**, dvs. cirkulär ekonomi, ren energi samt hållbar industri- och tjänsteproduktion.

Egentliga Finlands strategi genomförs genom ett omfattande nätverks- och partnerskapssamarbete med stöd av nationell och europeisk finansiering. Uppföljningen baseras bland annat på EVP-indexet (livskraft, attraktionskraft och hållkraft), Egentliga Finlands barometer, bedömningar av åtgärdernas framskridande och finansieringsportföljer. En central princip i genomförandet är smidighet – ständig anpassning till förändringar i omvärlden – men också en gemensam ambition att aktivt forma framtiden.

Egentliga Finland skapar hållbar tillväxt, stärker konkurrenskraften och värnar om naturen och välfärden – i samarbete och genom att skapa förbindelser – för att se till att landskapet är livskraftigt, attraktivt och hållbart även år 2040 och därefter.

LÄNSI VÄST WEST

Vision 2040+

Egentliga Finland bygger förbindelser och knyter Finland till väst.

Spetsmål 2040

Ett hållbart och livskraftigt Egentliga Finland

Ett unikt och attraktivt Egentliga Finland

Egentliga Finland för dig

Landskapsprogrammets mål 2026–2029

Hållbart tillväxtinriktat företagande

Avancerade omställningstekniker
Hållbar livsmedels- och resursekonomi

Företagar- och kompetensvänlighet

Fungerande och konkurrenskraftiga transportförbindelser
Utpräglade upplevelsetjänster och kulturverksamhet

Kompetent medborgarskap

Välfärd och ett gott liv
Mångformig natur och gemensam kulturmiljö

Fokusområden inom smart specialisering 2026–2029

Maritima lösningar

Livsmedelsinnovationer och livsmedelsförsörjning

Avancerade hälsolösningar

Smarta lösningar

Omställningen till en hållbar ekonomi

Genomgående teman

Hållbar ekonomi och konkurrenskraft
Naturen och den gröna omställningen
Resiliens och trygghet
Förnyelseförmåga och framtidsberedskap

Värden

ANSVARSTAGANDE

/

TILLGÄNGLIGHET

/

NYFIKENHET

/

FÖRTROENDE

3. EGENTLIGA FINLAND 2025

Egentliga Finland är ett internationellt och starkt framtidsinriktat landskap med en mångsidig näringsstruktur som präglas av Skärgårdshavets unika natur och miljö och ett bördigt jordbrukslandskap. I och med sitt strategiska läge i hjärtat av Östersjöområdet utgör landskapet också en naturlig förbindelse mellan Finland, Norden och Europa. Sett till befolkningen är Egentliga Finland det tredje största landskapet i Finland.

Jämfört med de övriga finländska landskapen har Egentliga Finland en särställning tack vare sin långa och händelserika historia. Julfreden har utlysts i Åbo sedan 1300-talet. Finlands äldsta stad, Åbo, fyller 800 år 2029. Egentliga Finlands vapen, vars avbildade fanor senare kom att bli Sveriges rikssymbol, fyller 470 år 2027. Det rika kulturarvet och det mångsidiga kulturlandskapet, som formats under århundraden, saknar motstycke. Många saker har gjorts här först.

Egentliga Finland skiljer sig från de övriga landskapen i Finland även

genom Skärgårdshavet. Den unika, mångformiga och sårbara skärgården och Skärgårdshavet är i både finsk och global skala helt enastående områden. Vi talar inte bara om ett havsområde med exceptionella naturförhållanden. Det är också ett hem för de människor som bor där, och ett livskraftigt område med omkring 40 000 öar som erbjuder möjligheter till näringsverksamhet och som erkänts av UNESCO som biosfärområde. Även skogarna i Egentliga Finland är frodiga, artrika och mångformiga, och andelen lundar och traditionella biotoper är betydande ur nationellt perspektiv.

Utöver dessa särdrag har Egentliga Finland många styrkor. Vår tekniska kompetens och vår breda och högklassiga forskning och högskoleutbildning, våra innovationskluster, befolkningens mångfald, tvåspråkigheten, våra omfattande kontakter till grannlandskapen, Norden och Europa samt det rika kultur- och konstlivet ger en stark grund för framgång. Egentliga Finland kallas

inte utan orsak för Finlands kornbod: omkring 40 procent av landets vete-skörd 2024 odlades här.

Egentliga Finland är, i europeisk jämförelse, ett typiskt medelstort landskap där en större stadsregion omges av ett relativt tätt men ändå lantligt

influensområde. Enligt EVP-indexet, som mäter landskapens livskraft, attraktionskraft och hållkraft (se kapitel 7), placerar sig Egentliga Finland 2025 på tredje plats i nationell jämförelse (bild 1).

Landskapens EVP-index

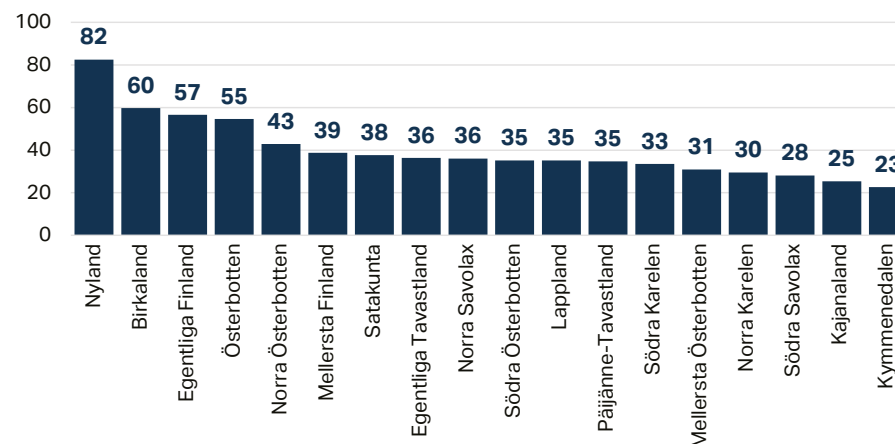

Bild 1: EVP-indexet innehåller indikatorer för landskapens livskraft, attraktionskraft och hållkraft samt ett sammanvägt EVP-index som kombinerar dessa perspektiv. År 2025 placerar sig Egentliga Finland på tredje plats.

Först här – i historien och i framtiden!

Vi som bor i Egentliga Finland är stolta över vårt landskap – och med goda skäl! Det var här som Finlands historia började.

Egentliga Finland var på många sätt först i Finland. Här inrättades landets första biskopssäte, den första katedralskolan år 1249, hovrätten 1623, Kungliga Akademien i Åbo 1640 och länssjukhuset 1757. Grunden för bildning har alltså lagts här i århundraden.

Vi har också lång erfarenhet av att bygga förbindelser. Vi var bland de första i landet med reguljär sjötrafik till utlandet – linjefarten till Sverige inleddes 1836 och den optiska telegrafan fick sjökabelanslutning 1869. Här byggdes de första radioapparaterna 1927 och färg-tv-apparaterna 1968. Vi publicerade Finlands första tidning redan 1771. Och de andliga förbindelserna knöts tusen år tidigare – ruinerna av Finlands äldsta kända kyrka finns vid Aura å i S:t Karins, i byn Ravattula på Ristimäki. Den kyrka som upptäcktes 2013 dateras till övergången mellan korstågstiden och medeltiden, i slutet av 1100-talet och början av 1200-talet. Musik och kärlek förenade och engagerade människor när Finlands första rockfestival ordnades här 1970.

Egentliga Finlands kommuner har alltid varit pionjärer och brobyggare. Oxvägen till Tavastland (800-talet), Kungsvägen (1300-talet) och Stora postvägen (1600-talet) löpte genom kommuner, byar och landskap, förenade landsbygden och sjövägarna och förde med sig nya vindar och idéer från andra länder. Våra handelsrelationer har också gått i riktning mot väst.

Än i dag är kommunerna, näringslivet och kunnandet i Egentliga Finland på toppnivå. Vi är ledande inom livsmedelsproduktion, läkemedelstillverkning och kryssningsfartygsbygge. De som arbetar med att utveckla landskapet vet att vi också är pionjärer inom partnerskap och samarbete.

När Åbo – Finlands första huvudstad – snart firar 800 år bidrar Egentliga Finland till feststämningen genom att skapa och identifiera nya områden där vi kan bli pionjärer. Vi är öppna för nya influenser och söker fräscha arbetssätt och nya förbindelser. Vi utvecklar innovationer som svar på globala utmaningar. Vi utnyttjar Egentliga Finlands mångsidiga identitet som språngbräda och tar sikte på framtiden.

Vi ses där!

Ett mångsidigt Egentliga Finland

BNP
21,6
miljarder euro

BNP-tillväxt
+19,3%
2010–2025

44 630
€/inv. (2022)

495 000
invånare (2024)

+ 47 700
personer sedan år 2000

Den arbetsföra
befolkningen ökade med
8 000
personer

nästan
43 000
studerande

122
språk talas

11%
har ett främmande
modersmål

6%
har svenska
som modersmål

Areal
20 500
km²

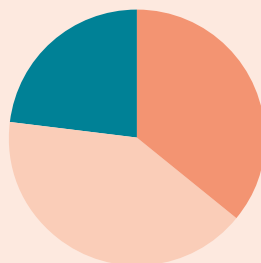
47%
havsområde

14%
naturskyddsområde

Största antalet fritidsbostäder
i Finland

49 000
stugor

Största delen av befolkningen bor i stadsområden

Inre stadsområde 36%
Yttre stadsområde 41%
Landsbygdsområden 23%

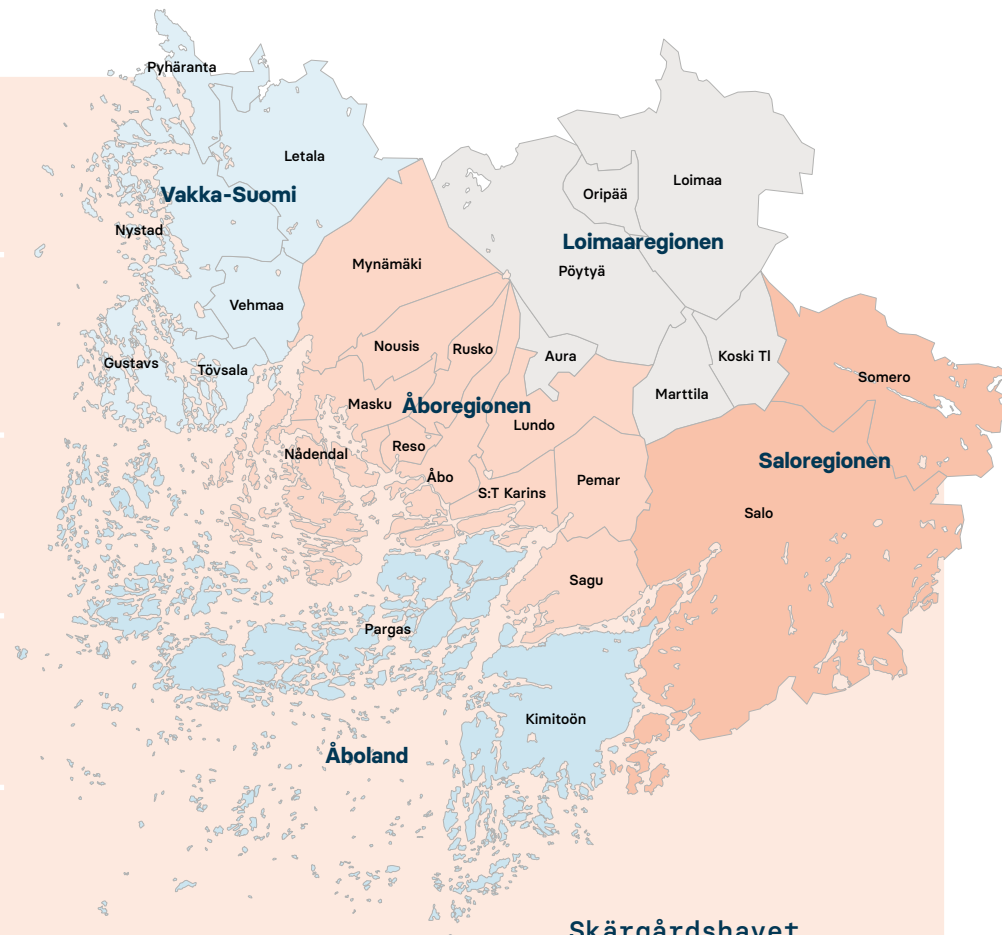
Skärgårdshavet
– världens största
sammanhängande skärgård

40 000
öar

23
m medeldjup

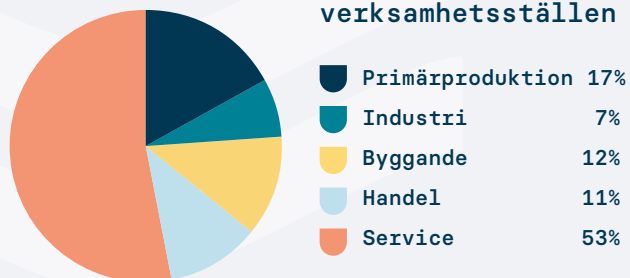
139
häckande fågelarter

46
naturtyper

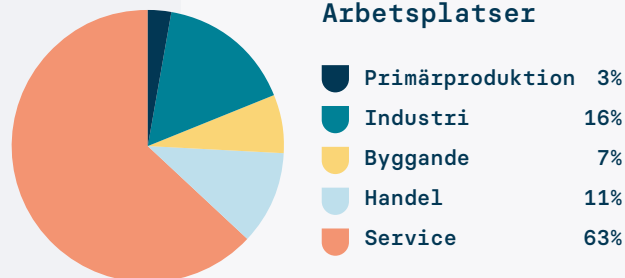

Ett livskraftigt och attraktivt Egentliga Finland

Företagens verksamhetsställen

Arbetsplatser

Egentliga Finland är Finlands **2:a** största exportlandskap – ca 10 % av landets totala export. Varuexport 6,7 md € (2024)

Finlands **2:a** största koncentration av kultur- och konstproffs.

Från Egentliga Finland varje år

2 mn

färjeresor till Sverige

2 mn

tågresor från Åbo

250 000

internationella flygresor

Åbo hamn: Finlands **1:a** inom sjötrafiken mellan Finland och Sverige

Nådendals hamn: över **50%** av lastbils- och trailertrafiken mellan Finland och Sverige på färjor

11/17 finska förbindelsebåtslinjer

Över **50%** av Finlands läkemedelsproduktion

Åbo varvs orderstock **7,5** md € (inkl. optioner)

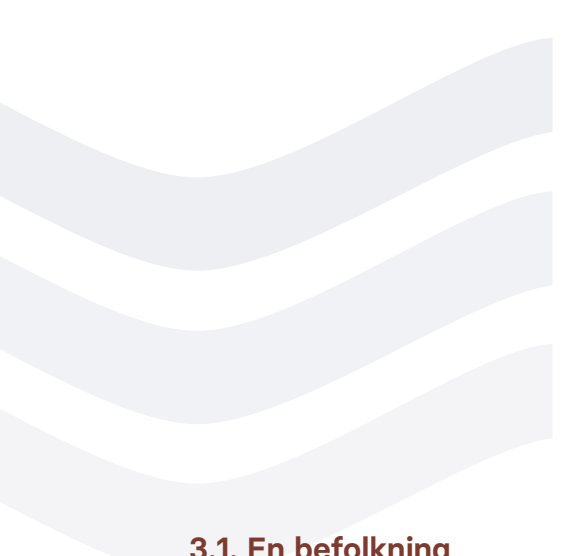
133% tillväxt i ICT-branschens omsättning 2015–2024

Finlands **nr 1** inom jordbruks- och fiskerinäring, det mångsidigaste landskapet inom livsmedelsproduktion.

-46 % förändring i industrins bränslerelaterade klimatutsläpp 2005–2023

3.1. En befolkning i förändring

I slutet av 2024 hade Egentliga Finland cirka 495 000 invånare. Egentliga Finland hör till Finlands växande landskap, som i nuläget är betydligt färre än tidigare. Befolkningen i landskapet har i praktiken vuxit under hela den tid över vilken det finns statistik, med vissa undantag. År 2023 ökade landskapets befolkning med över 5 000 personer, främst på grund av flyktingströmmen från Ukraina, men tillväxten har senare stabiliserats och ligger nu nära den långsiktiga genomsnittsnivån. Under detta årtusende har den årliga befolkningstillväxten uppgått till omkring 2 000 personer.

Befolkningstillväxten i Egentliga Finland beror huvudsakligen på ett inflyttningsöverskott både från andra landskap och från utlandet. Under de senaste åren har invandringen fått en klart större betydelse för befolknings-tillväxten i landskapet än det inhemska

inflyttningsöverskottet. Den naturliga befolkningsförändringen har däremot varit negativ i över tio år, med andra ord har antalet döda överstigit antalet födda. Under de senaste åren har dock den naturliga befolkningsutvecklingen slutat peka nedåt i Egentliga Finland. Trots det skulle landskapets invånarantal minska med fler än 1 000 personer per år utan ett inflyttningsöverskott. Egentliga Finlands inflyttningsöverskott består av nya invånare från nästan alla landskap i Finland samt från utlandet, särskilt från östra Europa och från Syd- och Sydostasien.

Liksom i övriga Finland har befolkningen i Egentliga Finland åldrats snabbt. Sedan början av 2000-talet har medelåldern stigit med 4 år, och andelen personer över 65 år har ökat från 16 till nästan 25 procent av hela befolkningen. Samtidigt har andelen personer under 15 år minskat från 17 till 14 procent. Andelen äldre har dock under de senaste åren inte ökat i lika snabb takt som tidigare. Samtidigt har minsk-

ningen av den arbetsföra befolkningen avstannat och vänt till en svag ökning. Denna ökning förklaras särskilt av att antalet invandrare har ökat snabbt, och invandringen är därför avgörande för arbetskraftstillgången inom den närmaste framtiden. Samtidigt ökar också behovet av effektiv integration, så att den allt större andelen arbetsföra personer med utländsk bakgrund också förankras i arbetslivet och i landskapet.

Regionalt sett koncentreras befolkningstillväxten i Egentliga Finland mycket tydligt till Åboregionen. Särskilt Åbo stad har vuxit snabbt under de senaste åren, och befolkningstillväxten i Åbo står ensam för den största delen av den totala tillväxten i landskapet. Förutom Åbo är det bara de övriga kärnstäderna i regionen – Reso, S:t Karins, Nådendal och Lundo – som uppvisar en betydande ökning i invånarantalet. Befolkningen minskar mest i de övriga regionala centrumerna i landskapet: Salo, Nystad, Loimaa och Pargas. Trots detta är befolkningsminskningen i kommunerna

i Egentliga Finland måttlig i nationell jämförelse. Endast ungefär hälften av landskapets kommuner uppvisar en minskande befolkning, och i många av kommunerna är förändringarna relativt små.

Enligt Statistikcentralens befolkningsprognos från 2024 beräknas befolkningen i Egentliga Finland öka till nästan 540 000 invånare fram till 2040. Även om prognosen bygger på en relativt hög nivå av invandring är det tydligt att landskapet också i framtiden kommer att växa. Urbaniseringstrenden kommer inte att upphöra, utan befolkningstillväxten väntas även framöver koncentreras till Åbo och kärnområdet i Åboregionen. Enligt prognosen kommer cirka hälften av kommunerna i landskapet att växa fram till 2040, men i lika många kommuner kommer befolkningen att minska, i vissa fall t.o.m. upp till nästan 15 procent.

Även om befolkningen i landskapet växer snabbt kommer en del kommuner att behöva anpassa sig till en framtid

med betydligt färre invånare än i dag. För att möta denna förändring behöver dessa kommuner en s.k. strategi för smart anpassning samt verksamhetsmodeller där de planmässigt förbereder sig på konsekvenserna av den minskande befolkningen. Kommunerna kan också bromsa befolkningsminskningen genom att stärka sina lokala attraktions- och hållkraftsfaktorer och öka samarbetet med andra kommuner. Egentliga Finland satsar på att främja den regionala utvecklingen bland annat genom att stödja tillväxtinriktat företagande, företag- och kompetensvänlighet, välfärd och livskvalitet samt ett särpräglad utbud av upplevelse- och kulturverksamhet (se kapitel 4).

3.2. En sammanlänkad regional struktur med flera centrum

Med regional struktur avses landskapets fysiska struktur och hur olika samhällsfunktioner är placerade inom regionen. Den regionala strukturen beskriver i stora drag den helhet som bildas av boende, service, produktion och arbetsplatser, natur- och rekreationsområden samt transportsystem.

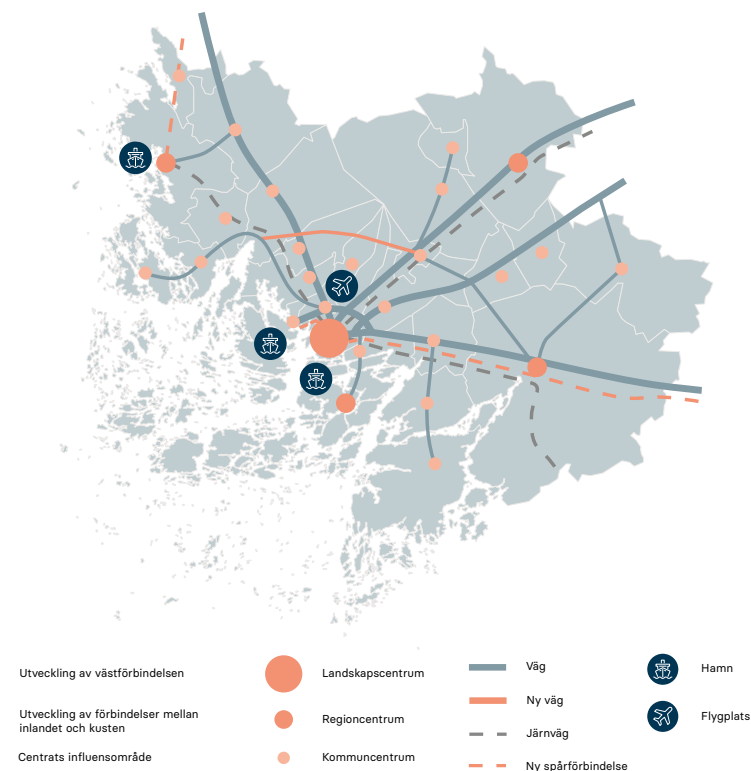
Egentliga Finland är strategiskt beläget i hjärtat av Östersjöområdet som en naturlig förbindelse mellan

Finlands och Sveriges huvudstäder, Helsingfors och Stockholm. Landskapet är en del av det europeiska TEN-T-kärn-
nätverket, som omfattar E18-vägen, Västbanan, Åbo och Nådendals hamnar samt Åbo flygplats. TEN-T-nätverket stöds av de övriga transportförbindelserna i regionen till sjöss och på land, vilka tillsammans säkerställer en god tillgänglighet och bidrar till försörjningsberedskapen även på nationell nivå.

Den regionala strukturen i Egentliga Finland innefattar flera centrum. Åboregionen fungerar som kärna och kompletteras av regionala centrum, en levande landsbygd och världens största sammanhängande skärgård. Landskapets geografiska läge, långa historia, bördiga jordar och rika natur utgör grunden för en samhällsstruktur som stöder hållbar tillväxt, trygghet och självförsörjning – särskilt när det gäller livsmedelsproduktion och förmågan att anpassa sig till förändringar. Skärgårdshavet är ett betydande natur- och kulturmiljöområde, där hållbar utveckling med hänsyn till de lokala särdragen är av central betydelse.

Den regionala strukturen utvecklas genom landskapsplaneringen, som samordnar och konkretiserar landskapsstrategins mål och åtgärder när det gäller den regionala struktu-

Bild 2: En sammanlänkad regional struktur med flera centrum.

ren och miljön. Detta omfattar bland annat att förena befolkningstillväxt och förändringar i befolkningsstrukturen med trafikens och näringslivets behov och samtidigt se till att den biologiska mångfalden och andra miljövärden bevaras.

Inom trafiksystemarbetet ligger tyngdpunkten på att utveckla järnvägstrafiken (bl.a. Västbanan, lokaltåg, en fast förbindelse till Stockholm), samtidigt som också busstrafiken, den hållbara mobiliteten i städer och färjtrafiken i skärgården prioriteras. Målet är att säkerställa en hållbar, tillgänglig och fungerande vardag i hela landskapet.

Produktionen och lagringen av energi för den gröna omställningen sker på många nivåer och decentraliserat i Egentliga Finland. Förbindelserna för överföring av energi utvecklas för att effektivt kunna betjäna industrin och den växande konsumtionen. Målet är att åstadkomma ett energisystem på flera nivåer som främjar den gröna omställningen och samtidigt stärker försörjningsberedskapen.

3.3. En del av den nationella och internationella gemenskapen

Egentliga Finland utvecklas inte i ett vakuum. Utvecklingen påverkas av såväl

nationella som internationella politiska linjer och globala förändringstrender, som bör beaktas i arbetet med att utveckla landskapet.

Europeiska unionens politik styr utvecklingen i Egentliga Finland, till exempel i fråga om klimat- och energilösningar, stödsystemet för jordbruk samt satsningar på forskning och innovation. Aktörerna i Egentliga Finland deltar aktivt i det europeiska beredskaps- och säkerhetssamarbetet. EU:s finansieringsinstrument är ett centralt verktyg när det gäller att stärka regionens konkurrenskraft och hållbara tillväxt samt främja målen i Egentliga Finlands strategi.

Östersjöpolitiken, Europeiska unionens strategi för Östersjöregionen, betonar betydelsen av sjöfart, skydd av havsmiljön och regionalt samarbete. Egentliga Finlands läge i hjärtat av Östersjön har i hög grad stärkt det internationella samarbetet i regionen och särskilt utvecklingen av maritima kluster. Vid sidan av Östersjöpolitiken är det nordiska samarbetet viktigt för Egentliga Finland. Det livliga kulturutbytet, det nordiska skärgårdssamarbetet samt Nordiska ministerrådet och dess program, såsom visionen för 2030 om Norden som världens mest hållbara och integrerade region, stöder Egentliga Finlands mål och regionala utveckling.

Globala fenomen – såsom klimatförändringen, den tekniska omställningen och de geopolitiska förändringarna – utmanar regionernas resiliens men öppnar samtidigt nya möjligheter till grön omställning, kunskapsbaserad tillväxt och stärkt försörjningsberedskap. Förändrade globala produktionskedjor och instabila marknader kräver flexibilitet och en förmåga att se nya möjligheter.

Skärgårds-, landsbygds- och stadspolitiken är tätt sammanflätade i Egentliga Finland. Skärgårdens och landsbygdens särskilda förhållanden när det gäller t.ex. tillgängligheten och tryggheten av service kräver riktade åtgärder. Det är viktigt att bevara livskraften i Egentliga Finlands skärgård och landsbygdsområden. Men med tanke på de regionala centrumens stadsutveckling är det samtidigt viktigt att upprätthålla en hållbar trafik- och bostadspolitik, en mångsidig näringsstruktur och en stark roll för högskolorna. Även utanför centrumen är det viktigt att stödja ett gott och aktivt liv och tillgång till service.

Regeringsprogrammet styr de nationella prioriteringarna för regional utveckling, bland annat när det gäller infrastruktur, utbildning, social- och hälsovård samt regionalpolitik. Dessa

riktlinjer har beaktats i Egentliga Finlands strategi för att landskapet ska kunna utnyttja sina egna styrkor och möta framtidens utmaningar på ett proaktivt sätt.

4. VISION 2040: BYGGA FÖRBINDELSER OCH KNYTA FINLAND TILL VÄST

Egentliga Finland bygger förbindelser och knyter Finland till väst. I landskapet byggs förbindelser mellan människor, arbetssätt, kulturer, affärsverksamheter och innovationer. Grunden för de förbindelser som sträcker sig över hela landskapet och utöver dess gränser är ett allt starkare nätverk av förbindelser mellan olika centrum inom regionen: från skärgården till landsbygden och till städerna, mellan stora och små aktörer och mellan invånare med olika modersmål i Egentliga Finland. Det är viktigt för landskapet att bygga tillväxt, konkurrenskraft och omställningsförmåga samt att driva den gröna omställningen framåt. Att bygga, upprätthålla och utveckla förbindelser förutsätter också stark kompetens och en gedigen utbildningsgrund.

Egentliga Finland bygger förbindelser för hela Finlands bästa. Byggandet av förbindelser baserar sig på det systematiska partnerskapstänkande och -arbete som utvecklats i Egentli-

ga Finland under mer än ett årtionde och som bedrivs i nära samarbete med nationella och internationella partner.

I Egentliga Finland förenas människor, idéer och gemensamt agerande. Landskapet har betydande möjligheter i framtiden när det gäller att trygga försörjningsberedskapen, främja välfärden, utveckla teknik, förnya högskoleutbildningen, värna om kulturarvet, bygga och upprätthålla ett hållbart naturlandskap och utveckla internationellt samarbete.

Fysiska förbindelser, såsom broar, vägar, farleder och datanät, är en förutsättning för möten mellan idéer och för människors och varors rörlighet. Egentliga Finland främjar byggandet av en fast förbindelse mellan Finland och Stockholmsområdet samt genomförandet av Västbanan mellan Åbo och Helsingfors. På så sätt stärks förbindelsen mellan de nordiska huvudstäderna samtidigt som regionens tillväxt och konkurrenskraft ökar. Det framväxande storområdet har som helhet en stor

potential inom forskning, utveckling och innovation.

En aktör som bygger förbindelser ska agera ansvarsfullt, tillgängligt, pålitligt och nyfiskt. Ett framgångsrikt samarbete bygger på **förtroende**: det handlar om att lyssna på sina samarbetspartner och att arbeta för det allmänna bästa, med respekt för olika åsikter. Förtroende innebär ett uppskattande och respektfullt samarbete. I en atmosfär av förtroende är det lätt att vara nyfiken. **Nyfikenhet** är utgångspunkten för utveckling och innovation. Den nyfikne vill lära sig, förbättra och hitta nya lösningar. Ett pålitligt och nyfiskt samarbete är inte bara förbehållet en inre krets. Genom att göra det öppet och **tillgängligt** kan det omfatta alla samarbetsområden och kanaler – även utanför landskapet och på internationell nivå. Det **ansvar** som ligger bakom allt arbete innebär att man ser konsekvenserna av det man gör på längre sikt. Som resultat av ett ansvarsfullt och hållbart arbete kan naturen, människ-

orna och näringarna froda och må bra även i framtiden.

Visionen för Egentliga Finland delas i landskapsprogrammet (kapitel 5) in i tre spetsmål fram till år 2040. Vi vill bygga upp ett hållbart och livskraftigt Egentliga Finland för dig, och se till att det är unikt och attraktivt.

4.1. Teman som styr visionen och målen

Visionen, spetsmålen och de programspecifika målen i Egentliga Finlands strategi granskas genom fyra genomgående teman. När målen och åtgärderna genomförs är det viktigt att beakta samt att öppet och ärligt utvärdera de totala konsekvenserna. Arbetet ska bygga på gemensamma värderingar och sträva efter så positiva och ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbara lösningar som möjligt.

Temat **hållbar ekonomi och konkurrenskraft** innebär i Egentliga Finland en ekonomi som bygger på ansvarsfulla

investeringar, innovationsdriven affärsverksamhet och resurseffektivitet. En konkurrenskraftig och lönsam ekonomi går hand i hand med ekologisk hållbarhet och regional trygghet. En hållbar ekonomi baserar sig också på tillgängligt mentalt, logistiskt och digitalt samarbete som sträcker sig över alla samarbetsområden och kanaler, även utanför landskapet och internationellt. Temat hållbar ekonomi och konkurrenskraft anknyter i landskapsprogrammet särskilt till tillväxtinriktat företagande, avancerade omställningstekniker, hållbar livsmedels- och resursekonomi samt utveckling av fungerande och konkurrenskraftiga transportförbindelser.

Temat **naturen och den gröna omställningen** betonar att Egentliga Finlands utveckling är beroende av en hållbar ekologisk grund. Målet är att begränsa klimatförändringen, stärka den biologiska mångfalden och övergå till en resursvis cirkulär ekonomi. Landskapets kolsänkor och lager beaktas

i planeringen av markanvändningen och utnyttjandet av naturresurser. Den gröna omställningen förutsätter nya lösningar särskilt inom energiproduktionen. I Egentliga Finland utvecklas ekonomin inte på naturens bekostnad. Ansvar innebär att man ser konsekvenserna av sitt arbete på längre sikt: i utvecklingen av landskapet beaktas hur det arbete som görs här påverkar globala värdekedjor och de framtida förutsättningarna för ett gott liv. Som resultat av ett ansvarsfullt och hållbart arbete kan natur, människor och näringar froda och må väl även på lång sikt. Temat naturen och den gröna omställningen beaktas i landskapsprogrammet särskilt i målen för hållbar livsmedels- och resursekonomi samt för mångformig natur och gemensam kulturmiljö, men också i utvecklingen av fungerande och konkurrenskraftiga transportförbindelser och tillväxtinriktat företagande.

Temat **resiliens och trygghet** handlar om att säkerställa Egentliga Finlands förmåga till anpassning, försörjnings-

beredskap, krishantering och trygghetskänsla. Det är fråga om en helhet som bygger på beredskap, samarbete mellan olika aktörer i samhället och ömsesidigt förtroende. Trygghet hänger också nära samman med förändringar i befolkningsstrukturen (åldrande, minskning, mångfald), liksom med beredskap och anpassning till ökade extrema väderfenomen orsakade av klimatförändringen och med förmågan att reagera proaktivt på dessa. Människornas välfärd, funktionsförmåga, delaktighet och gemenskap är centrala krafter som stärker tryggheten. Förtroende stärker tryggheten – det handlar om ett uppskattande och respektfullt samarbete. Egentliga Finlands resiliens byggs genom högklassig utbildning och kompetens. Kulturen spelar en viktig roll i att stärka krishanteringsförmågan: delade upplevelser får ökad betydelse när samhället möter fenomen som urholkar demokratin. Temat resiliens och trygghet beaktas i landskapsprogrammet särskilt i utvecklingen av

avancerade omställningstekniker, men också i arbetet för välfärd, gott liv och aktivt medborgarskap.

Temat **förnyelseförmåga och framtidsberedskap** innebär en förmåga att möta förändringar på ett förutseende, modigt, kreativt och innovativt sätt. Egentliga Finlands kunskande, forskning, teknik och experiment stöder övergången till en hållbar och konkurrenskraftig framtid. Vår förmåga att ta hand om människorna som bor här mitt i förändringarna, och samtidigt välkomna nya egentliga finländare, stärker landskapets mänskliga kapital, arbetskraftstillgång och innovationsresurser. Det är viktigt att förhålla sig nyfiket till framtiden och identifiera nya sätt att arbeta. Temat förnyelseförmåga och framtidsberedskap beaktas i landskapsprogrammet särskilt i genomförandet av tillväxtinriktat företagande och avancerade omställningstekniker.

5. LANDSKAPSPROGRAMMET 2026–2029

Visionen om att Egentliga Finland bygger förbindelser och knyter Finland till väst delas fram till år 2040 in i tre spetsmål. Genom dessa spetsmål, som granskar livskraft, attraktionskraft och hållkraft, formas också Egentliga Finlands landskapsprogram 2026–2029. Landskapsprogrammet beskriver hur det Egentliga Finland som visionen och spetsmålen uttrycker ska byggas upp i praktiken.

Ordningen för hur målen presenteras återspeglar inte deras inbördes betydelse. Många av de teman som presenteras här är redan föremål för ett omfattande pågående arbete i landskapet, och syftet är nu att påskynda och stödja dessa strävanden genom mer precisa mål. Vissa målområden kräver dock särskild beredskap för nytt tänkande och förändringsarbete under de kommande åren, framför allt de som

gäller omställningstekniker, byggandet av förbindelser till väst samt välfärd och ett gott liv.

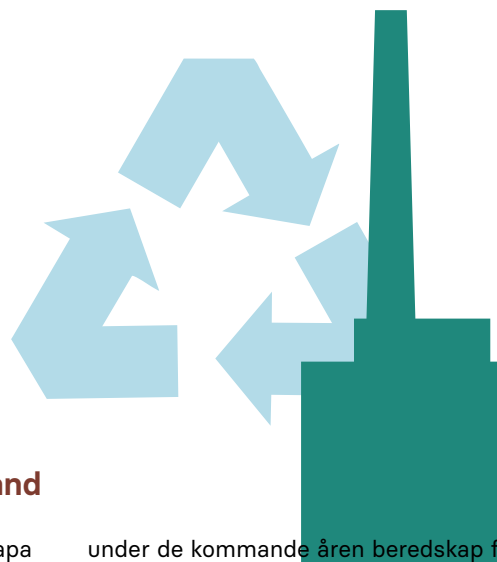
I Egentliga Finland kopplas spetsmålen och arbetet med landskapsprogrammet till genomförandet av Förenta nationernas gemensamma handlingsprogram för hållbar utveckling, Agenda 2030. För att målen ska kunna uppnås måste vi identifiera hur våra livsstilar och de produkter vi konsumerar påverkar miljön både lokalt och globalt under hela deras livscykel. Vi verkar aktivt för att minska vårt klimatavtryck och öka den biologiska mångfalden med alla tillgängliga medel. Strategin stöder också Egentliga Finlands klimatfärdplan, vars mål är att landskapet ska vara klimatneutralt år 2035 och att trafikens utsläpp ska halveras från 2005 års nivå till år 2030.

Alla Egentliga Finlands strategiska spetsmål stöder de mål för hållbara livsmiljöer som motsvarar Agenda 2030-målen 13, 14 och 15 samt 17, som gäller partnerskap och samarbete. Dessutom hänvisas det i de följande avsnitten till de mål för hållbar utveckling som är specifika för varje spetsmål.

Tabell 1. Målen för programperioden 2026–2029 grupperade enligt spetsmålen

Ett hållbart och livskraftigt Egentliga Finland	
Hållbart tillväxtinriktat företagande	1. Företagen i Egentliga Finland investerar och internationaliseras modigt. 2. Allt fler små och medelstora företag i Egentliga Finland bedriver produktutveckling, och FoU-utgifterna stiger till en miljard euro per år.
Avancerade omställningstekniker	3. Egentliga Finland är en föregångare inom datadriven, kreativ och ansvarsfull affärsverksamhet som utnyttjar ny datateknik. 4. Egentliga Finland blir en central utvecklare av försvarsteknik och teknik med dubbla användningsområden i Finland.
Hållbar livsmedels- och resursekonomi	5. I Egentliga Finland har flera nya projekt inom den gröna och rena omställningen inletts, och energitillgången i dessa har tryggats. 6. Övergången till cirkulär ekonomi har minskat användningen av naturresurser och utsläppen har minskat avsevärt. 7. Hållbar livsmedelsproduktion är lönsam i Egentliga Finland, och förädlingsgraden för livsmedel har ökat.
Ett unikt och attraktivt Egentliga Finland	
Företagar- och kompetensvänlighet	8. Det är smidigt för företag och investerare att etablera sig i Egentliga Finland. 9. Meningsfulla arbetsmöjligheter lockar kompetenta arbetstagare till landskapet. 10. Egentliga Finlands högskolor och yrkesutbildningsinstitutioner är bland de mest attraktiva i Finland.
Fungerande och konkurrenskraftiga transportförbindelser	11. Förbindelserna från Egentliga Finland västerut är kärnan i Finlands internationella trafik och försörjningsberedskap.
Utpräglade upplevelsetjänster och kulturverksamhet	
12. Egentliga Finland utmärker sig på ett unikt och positivt sätt. 13. Skärgården och landskapets natur- och kulturmål utgör Finlands mest attraktiva helhet för hållbar turism.	
Egentliga Finland för dig	
Kompetent medborgarskap	14. Egentliga Finland är ett bildningslandskap där man värdesätter utbildning samt livslångt och kontinuerligt lärande. 15. De som utexamineras från utbildningsinstitutionerna i Egentliga Finland stannar och får arbete i landskapet.
Välfärd och ett gott liv	16. I Egentliga Finland mår invånarna bra. 17. Beredskap och ömsesidigt förtroende stärker landskapets trygghet. 18. Livsmiljöerna i Egentliga Finland stöder * ett gott liv. 19. Lokaltrafiken utgör grunden för fungerande resekedjor i Egentliga Finland.
Mångformig natur och gemensam kulturmiljö	20. Tillståndet i Skärgårdshavet förbättras tack vare effektiva åtgärder. 21. Naturens egenvärde erkänns i Egentliga Finland, och den biologiska mångfalden stärks. 22. Egentliga Finland har de bästa kulturtjänsterna och de mest fascinerande kulturmiljöerna i Finland.

5.1. Ett hållbart och livskraftigt Egentliga Finland

Livskraft innebär en förmåga att skapa hållbar ekonomisk tillväxt, arbete och välfärd. I Egentliga Finland bygger livskraften på fungerande företag, kunnig arbetskraft och ett aktivt utvecklingsarbete som på ett hållbart sätt utnyttjar landskapets styrkor. Tillväxt skapas så att även kommande generationer garanteras möjligheten till samma livskvalitet. Detta förutsätter förnyelseförmåga, investeringar och ett brett samarbete mellan aktörerna. Som byggare av förbindelser stärker Egentliga Finland sin livskraft genom att väva samman kontakter inom företagsamhet, innovationer och ekosystem.

Under programperioden 2026–2029 delas livskraftsmålen in i tre grupper: hållbart tillväxtinriktat företagande, avancerade omställningstekniker samt hållbar livsmedels- och resursekonomi. Särskilt omställningsteknikerna kräver

under de kommande åren beredskap för nytt tänkande och förmåga att bygga förändring. Läget för Egentliga Finlands livskraft och utvecklingens riktning följs upp med hjälp av livskraftsindexet (kapitel 7).

Livskraftsspetsmålet stöder följande av Förenta nationernas mål för hållbar utveckling: hållbar energi för alla (mål 7), anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (8), hållbar industri, innovationer och infrastruktur (9) samt hållbar konsumtion och produktion (12).

5.1.1. Hållbart, tillväxtinriktat företagande

*År 2030 investerar och internationa-
liseras företagen i Egentliga Finland
modigt, och allt fler små och medelsto-
ra företag satsar på FoUI-verksamhet
(forskning, utveckling och innovation).
Landskapets innovationsverksamhet är
konkurrenskraftig, livskraftig och bland
de mest attraktiva i Finland. FoU-ut-
gifterna stiger till en miljard euro –
samma nivå som i Birkaland och Norra
Österbotten. År 2024 uppgick Egentliga
Finlands FoU-utgifter till 718 miljoner
euro.*

Företagens tillväxt stärker närings-
strukturen i Egentliga Finland, skapar
arbetstillfällen för arbetskraften i
landskapet och lockar nya experter
både nationellt och internationellt.
Under programperioden stöds tillväxten
genom ett mångsidigt tjänsteutbud –
från lokaler och finansiering till interna-
tionella nätverk. Vid behov utnyttjas det
nationella ekosystemet för offentliga
företagstjänster och dess servicevägar.
Kärnan i innovationsekosystemet utgörs
av företag, högskolor, läroanstalter,
forskningsinstitut och forskningskluster
samt den offentliga och tredje sektorn.
Särskilt små och medelstora företag
stöds när det gäller offentlig finan-
siering och kompetens i ansökningar

om bidrag. Företagens internationa-
lisering främjas genom det regionala
Team Finland-partnerskapsnätverket.
Vid etablering av nya företag erbjuds
stöd genom nationella, regionala och
kommunala tjänster.

Tillväxten påskyndas under
programperioden med ett FoUI-till-
växtprogram och genom åtgärderna
i Egentliga Finlands FoUI-färdplan
2024–2029. Testplattformar, utveckling
av befintliga strukturer till samarbets-
nav (gemenskaper) och servicedesign
bidrar till att forskningskompetensen
utnyttjas effektivt. Att stödja och vid
behov utvidga befintliga forskningsin-
frastrukturer och campusverksamhet
stärker förutsättningarna för högskolor,
yrkesutbildningsinstitutioner och forsk-
ningsorganisationer att bedriva tillväxt-
inriktat FoUI-samarbete även med före-
tag utanför de regionala centrumen. Det
är viktigt att samarbetet också beaktar
de kreativa branscherna och exempelvis
olika former av serviceaffärsverksamhet
inom tredje sektorn.

Mikro- och småföretag utgör
kvantitativt den största delen av
Egentliga Finlands företag. Särskilt i
inledningsskedet behöver de stöd för
affärskompetens och utveckling av
sin verksamhet. Här spelar kamrat-
stöd och de tjänster som erbjuds av
företagarorganisationer en viktig roll.

Startup-verksamhet kan främjas genom
samarbete mellan företag, högskolor,
yrkesutbildningsorganisationer och
forskningsinstitut. Tyngdpunkten i före-
tagsutvecklingen ligger på de branscher
som ingår i Egentliga Finlands strategi
för smart specialisering (kapitel 6), men
även på mer traditionella branscher,
såsom maskin- och metallindustrin, och
kreativa aktörer är delaktiga i arbe-
tet. Uppföljningen av FoUI-satsningar
utvecklas för att förbättra helhetsbilden
och inriktningen av åtgärderna.

MÅL FRAM TILL 2030

1. Företagen i Egentliga Finland investerar och internationaliseras modigt.
 - Ett regionalt startup-program och en startup-gemenskap etableras.
 - Ett regionalt program för företagens internationalisering utarbetas.
2. Allt fler små och medelstora företag i Egentliga Finland bedriver produktutveckling, och FoU-utgifterna stiger till en miljard euro per år.
 - Ett FoUI-tillväxtprogram inleds för att öka företagens FoUI-investeringar.
 - Förutsättningarna för högskolor, yrkesutbildningsinstitutioner och forskningsorganisationer att bedriva tillväxtinriktat FoUI-samarbete med företag i regionen stärks.

5.1.2. Avancerade omställningstekniker

Omställningstekniker förändrar samhället, ekonomin och verksamhetssätten genom att ersätta rådande lösningar med nya innovationer. Egentliga Finlands styrkeområden inom omställningstekniker är datateknik och teknik med dubbla användningsområden. Målet är att landskapet senast år 2030 ska vara en ledande region i Finland för datadriven och ansvarsfull affärsverksamhet samt för utveckling av försvarsteknik och teknik med dubbla användningsområden, och de små och medelstora företagen ska aktivt stå i centrum för verksamheten.

Den digitala teknikens betydelse i samhället ökar snabbt i takt med utvecklingen av artificiell intelligens och språkmodeller. Kärnan i denna tekniska omvandling är högklassiga data. Tillgången till och interoperabiliteten hos öppna data är viktig, men som drivkrafter för dataekonomin blir så kallade datautrymmen (data spaces) alltmer betydelsefulla. I dessa kan dataleverantörer tillgängliggöra sina dataset för andra aktörer, även kommersiellt. För att förbättra tillgången till högkvalitativa data och utveckla dataekonomin i Egentliga Finland stärks under programperioden data kompet-

tensen genom att ett tillväxtprogram för dataekonomi utarbetas, och plattformar, gränssnitt och tjänster som stöder utnyttjandet av data och införandet av artificiell intelligens – även inom den offentliga sektorn – utvecklas. Datateman kopplas till strategin för smart specialisering (kapitel 6).

För att utveckla försvarstekniken och tekniker med dubbla användningsområden bildar Egentliga Finland under programperioden ett kompetent ekosystem där man identifierar den befintliga teknikens potential för dubbel användning, utvecklar nya produkter och därigenom skapar en grund för regional försvarsindustri. Egentliga Finland har en stark ställning inom exempelvis båtindustrin och forskningen kring obemannad sjöfart som en del av det maritima klustret. Aktörerna i landskapet stöds i att delta i försvarsupphandlingar och särskilt i förberedelserna för återuppbyggnad, till exempel i Ukraina. Den expertis som finns i Egentliga Finland i form av utbildning och tjänster som behövs i försvars- och återuppbyggnadsarbete är betydande. Innovationer relaterade till teknik med dubbla användningsområden uppstår också inom de branscher som omfattas av Egentliga Finlands strategi för smart specialisering (kapitel 5).

Universitetens och yrkeshögsko-

lornas forskning och utbildning samt fungerande utbildningsvägar spelar en central roll när det gäller att möjliggöra en utveckling av omställningstekniker. Tvärvetenskaplig och mångsektoriell expertis ger regionen en hållbar grund för tillväxt inom dessa teman. I ett vidare perspektiv har Egentliga Finland, utöver datateknik och teknik med dubbla användningsområden, även en förmåga att utveckla banbrytande och livsförbättrande tekniska lösningar inom flera andra områden, såsom biovetenskap och medicinsk vetenskap samt miljö- och marinteknik (se vidare kapitel 6).

MÅL FRAM TILL 2030

3. Egentliga Finland är en föregångare inom datadriven, kreativ och ansvarsfull affärsverksamhet som utnyttjar ny datateknik.
 - Kvaliteten och interoperabiliteten hos öppna data förbättras och datatjänster utvecklas. En nulägesanalys och ett tillväxtprogram för Egentliga Finlands dataekonomi och datautrymmen utarbetas.
 - Aktörerna i landskapet uppmanas att utnyttja artificiell intelligens och annan ny datateknik i sin verksamhet, och användningsmöjligheterna testas modigt inom alla sektorer.
4. Egentliga Finland blir en central utvecklare av försvarsteknik och teknik med dubbla användningsområden i Finland.
 - Möjligheter till dubbel användning av produkter och tjänster identifieras i samband med gemensamma aktörsträffar.
 - Förutsättningarna för företag i Egentliga Finland att delta i försvarsupphandlingar stärks.

5.1.3. Hållbar livsmedels- och resursekonomi

År 2030 stärker projekt inom den gröna omställningen, cirkulär ekonomi och hållbar livsmedelsproduktion Egentliga Finlands livskraft, försörjningsberedskap och konkurrenskraft. De totala utsläppen fortsätter att minska. År 2023 uppgick de genomsnittliga utsläppen i Egentliga Finland till 4,44 kt CO₂e per invånare.

Den gröna omställningen framskrider i Egentliga Finland under programperioden genom många projekt och genom utvecklingen av en hållbar energiinfrastruktur. Flera demonstrationsprojekt är under beredning och kommer att kommersialiseras och exporteras till internationella marknader. Den mångsidiga energiproduktionen på flera nivåer, lagringen och de omfattande nätverksförbindelserna beaktar skärgårdens och landsbygdens behov, som är unika för landskapet. Det flernivåbaserade energisystemet omfattar både centra-

liserade och decentraliserade lösningar och stärker samtidigt försörjningsberedskapen.

Den gröna omställningen genomförs med hänsyn till miljön och kulturmiljön på ett sätt som stärker delaktigheten. Projekten bedöms ur ett helhetsperspektiv: betydande negativa konsekvenser undviks och mindre konsekvenser lindras genom planeringslösningar. Information om projekt inom ramen för den gröna omställningen i Egentliga Finland samlas in bland annat genom informationstjänsten Lounaistieto. Minskningen av utsläpp stöds bland annat av Egentliga Finlands klimatfärdplan och statens nationella pilotprojekt för näringsämnes-cirkulation.

Cirkulär ekonomi främjas under programperioden till exempel inom byggandet, där tonvikten ligger på att utnyttja det befintliga byggnadsbeståndet. Vid nybyggnation tillämpas lösningar som sparar naturresurser. Främjandet av träbyggande har lyfts fram som ett centralt mål i det gemen-

samma Skogsprogrammet för Sydvästra Finland. Ökad träbyggnation stöder städernas och kommunernas klimat- och koldioxidneutralitetsmål. Inom cirkulär ekonomi har också organisationer och civila aktörer omfattande erfarenhet och kompetens av delad användning, förlängning av produkters livslängd och delningsekonomi; dessa lösningar kan utgöra en grund för ekonomisk lönsamhet när cirkulär ekonomi utvecklas till affärsverksamhet.

Egentliga Finland är det mest självförsörjande landskapet i Finland när det gäller livsmedel, och självförsörjningsgraden ska bibehållas hög. Egentliga Finland är av central betydelse för hela landets livsmedelsförsörjningsberedskap. Ur försörjningsberedskapens perspektiv är det viktigt att upprätthålla och utveckla växtodling och trädgårdsoodling, ansvarsfull produktion av kött, mjölk och ägg samt att stärka jord- och fiskerinäringens (fiske och vattenbruk) attraktionskraft. Egentliga Finland är också ett betydande viltrikt landskap.

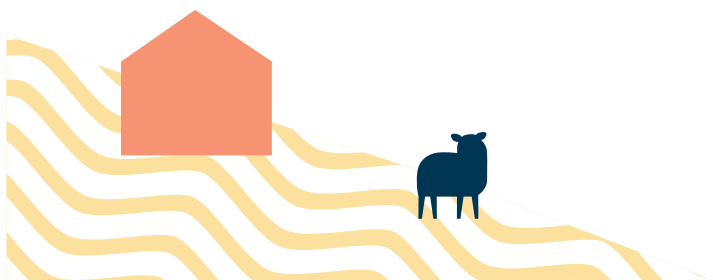

Offentliga upphandlingar ska stödja lokala livsmedel.

Livsmedelsproduktionen utvecklas under programperioden till att bli mångsidig och lönsam. En högre förädlingsgrad och ett brett införande av regenerativt jordbruk är centrala mål. Ekonomiskt hållbart landsbygdsföretagande stärker landskapets konkurrenskraft och försörjningsberedskap. Unga jordbrukare erbjuds etableringsstöd.

Gårdarna i Egentliga Finland ska under programperioden lyftas till toppnivå inom hållbar utveckling. Lönsamheten inom livsmedelsproduktionen stärks genom diversifierad odling, anpassning till klimatförändringen, effektiv resursanvändning, cirkulär ekonomi, moderniserad odlingsteknik, optimerad energianvändning och utredning av nya gårdsvisa energiproduktionsmöjligheter. Kompetensen och den tekniska driftsäkerheten på gårdarna ska tryggas.

Inom livsmedelsproduktionen främjas särskilt små livsmedelsförädlingsföretags affärsverksamhet och

utvecklingen av nya produktlösningar på landsbygden, även inom fiskerinäringen och den växtbaserade livsmedelsproduktionen. Livsmedelsföretag som satsar på förädling i Egentliga Finland finns särskilt inom bageribranschen, förädlingen av grönsaker, bär och frukt samt fiskförädlingen. I produktutvecklingen utnyttjas både befintliga och nya testplattformar, och konsumenternas delaktighet ökas. Nya lösningar söks bland annat inom växtproteiner, nya grödor, cellbaserat jordbruk och fiskerinäringen. Utvecklingsarbetet har nära samband med strategin för smart specialisering (kapitel 6).

Styrkorna i landskapets livsmedelsproduktion ligger i den höga kvaliteten och smaken, vilka uppskattas även utanför regionen. Tillväxten på exportmarknaderna stöds, särskilt i Sverige och övriga Norden, men även på det europeiska fastlandet.

En hållbar livsmedels- och resursekonomi innebär konkreta lösningar för näringsämnenas kretslopp i Skärgårds-

havets och Bottenhavets avrinningsområden. Under programperioden fästs uppmärksamhet bland annat vid utnyttjande av gödsel, utsläpp från grönområdesbyggande, avloppsreningsverk samt fiskerinäringens och vattenbrukets möjligheter. Dessutom stöds avlägsnande av främmande arter och biomassa från vattendrag och användning av dessa som näringsämnen på åkrar eller till exempel som biogas. Att samordna den hållbara livsmedelsproduktionen och förbättringen av Skärgårdshavets tillstånd kräver gemensamma mål för sektorerna, och regionala aktörer måste stödas för att dessa mål ska uppnås.

MÅL FRAM TILL 2030

5. I Egentliga Finland har flera nya projekt inom den gröna och rena omställningen inletts, och energitillgången i dessa har tryggats.
 - Demonstrationsprojekt genomförs för införande och kommersialisering av nya smarta energitekniker.
 - Det säkerställs att den gröna energiinfrastrukturen i Egentliga Finland genomförs på ett hållbart sätt och motsvarar projektens behov.
6. Övergången till cirkulär ekonomi i Egentliga Finland har minskat användningen av naturresurser, och utsläppen har minskat avsevärt.
 - Samarbetsarenor skapas för aktörer inom den privata, offentliga och tredje sektorn för att främja cirkulär ekonomi.
 - En regional materialflödesanalys av Egentliga Finlands centrala värdekedjor genomförs.
- Utsläppen i Egentliga Finland minskar genom utveckling och införande av klimatsmarta lösningar.
- Produktionsmetoder för näringsämnenas kretslopp utvecklas och testas, och kommersialiseringen av återvunna gödselprodukter främjas.
7. Den hållbara livsmedelsproduktionen är lönsam i Egentliga Finland, och förädlingsgraden för livsmedel har ökat.
 - Den hållbara omställningen inom måltidstjänster och livsmedelsupphandlingar påskyndas, och den hållbara livsmedelsproduktionen i Egentliga Finland marknadsförs.
 - Egentliga Finland görs till ett modellområde för regenerativt jordbruk.
 - Företagare inom hela livsmedelskedjan uppmuntras till framtidsinriktat tänkande och produktutveckling för att höja livsmedlens förädlingsgrad och öka exporten.

5.2. Ett unikt och attraktivt Egentliga Finland

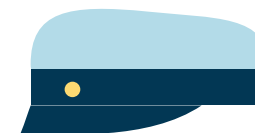
Dragningskraften, dvs. attraktionskraften, beskriver Egentliga Finlands förmåga att attrahera nya invånare, experter, investeringar och besökare till landskapet. Attraktionskraften uppstår utifrån regionens styrkor, såsom högklassig utbildning, ett rikt utbud på kultur och natur samt fungerande förbindelser. Egentliga Finland är unikt och utmärker sig positivt tack vare sin levande skärgård, sin mångfald, sina naturmiljöer och sitt kulturarv. Attraktionskraften stärks genom målmedvetet varumärkesarbete och internationell synlighet. Egentliga Finland stärker sin attraktionskraft genom att skapa förbindelser både fysiskt, via mångsidiga vägar och rutter, och mellan människor, experter och besökare.

Under programperioden 2026–2029 delas attraktionsmålen in i tre grupper: företag- och kompetensvänlighet, fungerande och konkurrenskraftiga

transportförbindelser samt utpräglade upplevelsetjänster och kulturverksamhet. Särskilt de attraktionsfaktorer som anknyter till förbindelser västerut kräver beredskap för nytt tänkande och betydande satsningar, även ekonomiska. Läget för Egentliga Finlands attraktionskraft och utvecklingens riktning följs upp med attraktionsindexet (kapitel 7).

Spetsmålet för attraktionskraft stöder följande av Förenta nationernas mål för hållbar utveckling: god utbildning (mål 4), jämställdhet mellan könen (5), hållbar industri, innovationer och infrastruktur (9), minskad ojämlikhet (10) samt hållbara städer och samhällen (11).

5.2.1. Företagar- och kompetensvänlighet

År 2030 lockar Egentliga Finland i stor utsträckning nya företag, investeringar och experter tack vare landskapets starka företagsfält, attraktiva utbildningsinstitutioner, högklassiga forskning och utbildning samt smidiga stödtjänster. Landskapets attraktionskraft, både nationellt och internationellt, stärks av information och resultat som visar att människor i Egentliga Finland får arbete och mår bra.

Tack vare högklassig Invest in-verksamhet söker sig fler företag till Egentliga Finland under programperioden, och regionens företagsekosystem stärks. För de aktörer som anländer till landskapet erbjuds färdiga servicepaket som beaktar frågor relaterade till bland annat planläggning, boende, rörlighet, företagstjänster, utbildning och familjeliv. Den befintliga, livskraftiga och mångsidiga företagsbasen samt ett gott samarbete med den offentliga sektorn

signalerar stabilitet och tillförlitlighet. Investerare utanför landskapet hittar i allt högre grad företagen i Egentliga Finland och deras FoUI-verksamhet.

Inom landskapet erbjuds företagen under programperioden stöd när det gäller att ansluta sig till regionala nätverk och forskningsmiljöer och hitta finansieringsmöjligheter. I Egentliga Finland förenas arbete och arbetstagar. Landskapets mål för företagens tillväxt och internationalisering kräver dock mer kompetent arbetskraft – både på operativ nivå och inom specialiserad expertis – och arbetsgivarna måste själva stärka sin attraktionskraft. Samtidigt som arbetskraft söks inom landets gränser bör särskilt de internationella rekryterings- och arbetskraftsinvandringsprocesserna göras smidigare. En enkät som Åbo handelskammare genomförde 2023 visar att 63 procent av företagen i Egentliga Finland har övervägt eller skulle kunna överväga att rekrytera eller hyra in internationell kompetens. Landskapet välkomnar

också dem vars kunskaper i finska eller svenska ännu håller på att utvecklas.

I landskapet identifieras och erkänns kompetens under hela livscykeln, särskilt för personer med invandrarbakgrund. Åtgärder under programperioden syftar till att förkorta studietiderna och påskynda övergången till arbetslivet. Nya former av arbete identifieras. Man stöder också möjligheterna för personer som har det sämre ställt – delvis arbetsföra, arbetslösa och marginaliserade – att hitta lämpliga sätt och modeller för att arbeta. Arbetsgivare stöds särskilt i frågor som gäller anställning av internationella arbetstagar.

De attraktiva läroanstalterna i Egentliga Finland och deras starka forskningskluster och ekosystem (t.ex. kultur-, teknik- och hälsocampus) stöder under programperioden både nationellt och internationellt samarbete. Här utnyttjas en gemensam infrastruktur, och internationellt forskarutbyte genomförs aktivt. Interna-

tionella FoUI-infrastrukturer lockas till landskapet, till exempel inom energi, livsmedelsproduktion och nya informationssystem. Särskild uppmärksamhet fästs vid bättre planering och service-design av doktorand- och postdoc-program, och samarbetet med näringslivet stärks. Studentmarknadsföring bedrivs ansvarsfullt, med särskild fokus på Europa. Påverkansarbete utförs för att forsknings- och utvecklingsfinansiering ska inriktas på teman som är viktiga för Egentliga Finland. Vid sidan av nationella prioriteringar är den kommande EU-finansieringsperioden och de val som hör till den av stor betydelse för landskapet.

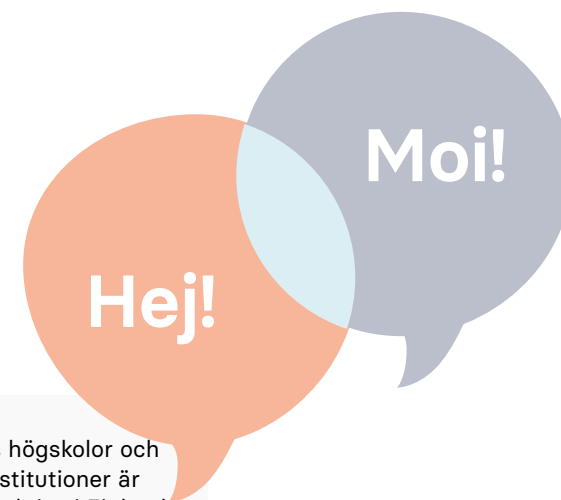
Transparensen inom forskningen ökas genom att bjuda in invånarna i Egentliga Finland att delta i det vetenskapliga arbetet. Utöver högskolor och yrkesutbildningsinstitutioner framhävs även forskningsinstitutens och rådgivningsorganisationernas betydelse när det gäller att stärka landskapets attraktionskraft.

Det är viktigt att studerande, arbetstagare eller företagare som kommer till Egentliga Finland hittar sin plats och vill stanna i landskapet. Detta förutsätter att integrationen lyckas även utanför arbete och studier. För att stödja deras etablering och välbefinnande bör samarbetet fortsätta brett med civilsamhällets aktörer, organisationer, föreningar och till exempel kultursektorn. Det är viktigt att erbjuda olika modeller och tjänster för stöd i vardagen för studerande och (särskilt internationella) experter.

Tvåspråkigheten, den breda flerspråkigheten, den höga kvaliteten i undervisningen i de inhemska språken samt stödet från civilsamhället stärker integrationen i och attraktionskraften hos Egentliga Finland som landskap – både för erfarna experter och för studerande, såväl i städer som på landsbygden.

MÅL FRAM TILL 2030

8. Det är smidigt för företag och investerare att etablera sig i Egentliga Finland.
 - Den högklassiga Invest in-verksamheten stärks med färdiga servicepaket.
9. Meningsfulla arbetsmöjligheter lockar experter till landskapet.
 - I Egentliga Finland förenas arbete och arbetstagare.
 - Organisationernas beredskap att anställa internationella arbetstagare stärks, och nya arbetstagare lockas till landskapet även från andra delar av Finland.
 - Möten mellan människor möjliggörs, och stödnätverk byggs för nya inflyttade invånare, särskilt för dem som flyttat ensamma till landskapet och för experternas familjer.
10. Egentliga Finlands högskolor och yrkesutbildningsinstitutioner är bland de mest attraktiva i Finland.
 - Kännedomen om högskolornas och yrkesutbildningsinstitutionernas höga nivå och mångsidiga kompetens i Egentliga Finland stärks nationellt och internationellt.
 - Stödmodeller för studerande och studier samt ett aktivt studentliv i Egentliga Finland utvecklas.
 - Påverkansarbete utförs för att FoUI- och utbildningsfinansieringen vid högskolor och yrkesutbildningsinstitutioner ska inriktas på teman som är viktiga för Egentliga Finland.

5.2.2. Fungerande och konkurrenskraftiga transportförbindelser

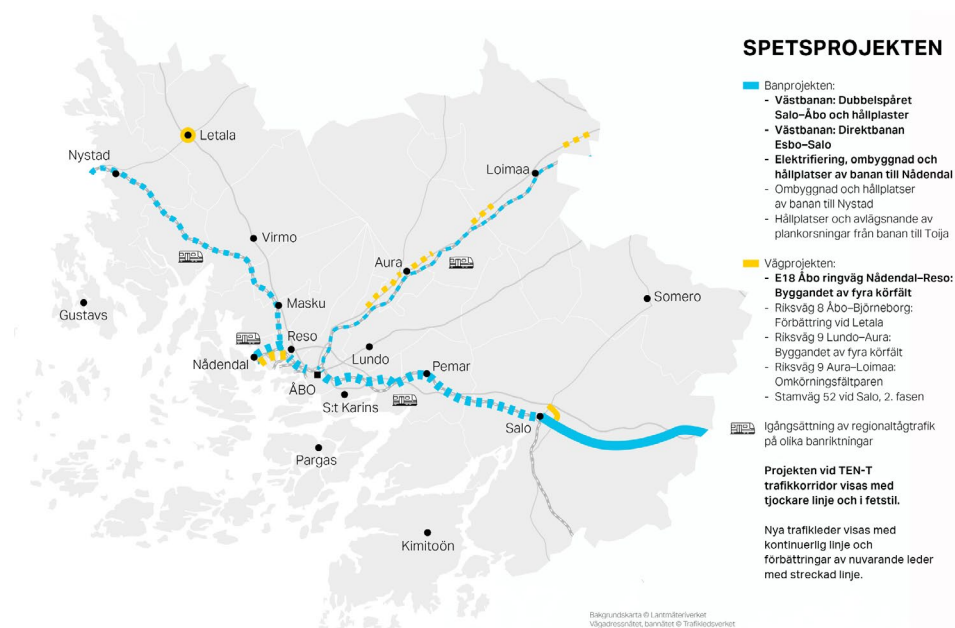
År 2030 utgör transportförbindelserna i Egentliga Finland kärnan i Finlands internationella transporter och försörjningsberedskap: Egentliga Finland knyter Finland till det europeiska fastlandet via Skandinavien. God tillgänglighet och smidig rörlighet är centrala element i landskapets attraktionskraft. Transportförbindelserna inom landskapet samt till övriga Finland och Europa utvecklas i enlighet med åtgärderna i trafiksystemplanen för Egentliga Finland, som godkändes i februari 2025, med särskild tonvikt på de prioriterade projekten (figur 4). I Åbo stadsregion, som omfattar 13 kommuner, preciseras de strategiska målen för den regionala strukturen samt utvecklingsåtgärderna för trafiksystemet genom den stadsregionala planen och trafiksystemplanen. De gemensamma målen för utvecklingen av trafiksystemet är, förutom funktionalitet och konkurrenskraft, även

säkerhet, hälsa, hållbarhet och låga utsläpp. Ur invånarnas vardagsperspektiv behandlas trafikfrågor även i kapitel 5.3.2.

Ett av målen för landskapets regionala utveckling är att förena Åbo och de andra regionala centrumen till ett starkt arbets- och bostadsmarknadsområde som omfattar hela landskapet. Ett annat mål är att tätare knyta centrumen i landskapet till Södra Finlands stadsnätverk och skapa en sammanhängande zon för arbetslivsinteraktion. Detta förutsätter att servicenivån på förbindelserna mellan de regionala centrumen förbättras. Samtidigt är målet att dämpa ökningen av personbilstrafiken, vilket kräver att järnvägs- och bussförbindelsernas relativa konkurrenskraft mellan centrumen stärks avsevärt.

Nationellt sett är riktningarna mot Helsingfors, Tammerfors och västkusten de viktigaste trafikstråken för Egentliga Finland, både för persontrafik och för transporter. Fartygs- och flygförbindelserna knyter landskapet tätt till Stock-

Bild 3: Egentliga Finlands stora prioriterade trafikprojekt (källa: Egentliga Finlands trafiksystemplan 2025)

holm och övriga Skandinavien. Från landskapet finns goda flygförbindelser till Stockholm, Mariehamn, Köpenhamn, Riga och Gdansk samt säsongvis även till andra europeiska städer och semesterorter. Utvecklingen av elflyg öppnar dessutom möjligheter till nya flygrutter i området kring norra Östersjön. Inom godstrafiken är den täta färjetrafiken till Sverige en konkurrensfördel för landskapet. Även andra fartygsförbindelser från landskapets hamnar är viktiga för utrikestransporter. Flygförbindelserna till Europa och övriga världen stöder näringslivets behov. Flygresornas klimatpåverkan beaktas, och arbete pågår kontinuerligt för att minska utsläppen. Flygutsläpp kompenseras i stor utsträckning.

Inom landskapet och med tanke på den nationella försörjningsberedskapen är det mycket viktigt att främja genomförandet av Västbanan mellan Helsingfors och Åbo, så att förbindelserna till Europa via Sverige blir tillgängliga för hela Finland på ett smidigt sätt. Ur logistikens och näringslivets

synvinkel är det viktigt att säkerställa en smidig godstrafik på landsvägarna, vilket förbättras bland annat genom en fyrfilig utbyggnad av E18 Ringvägen mellan Nådendal och Reso samt genom förbättringsprojekt på riksvägarna 8 och 9. Att undersöka möjligheterna till en järnvägsförbindelse längs västkusten är motiverat med tanke på landskapets transportförbindelser. Goda transportförbindelser underlättar utvidgningen av arbetsmarknadsområdet och därmed sysselsättningen.

En fast förbindelse från Egentliga Finland till Sverige är ett positivt mål med tanke på Finlands försörjningsberedskap och logistiska förbindelser. Under programperioden är målet för Egentliga Finland att kartlägga möjligheterna till en fast förbindelse från Helsingfors via Åbo och Åland till Stockholm. En sådan förbindelse skulle binda samman Finlands och Sveriges huvudstäder tätare, ge regionen betydande tillväxt- och konkurrenskraftspotential och stärka dess försörjningsberedskap.

MÅL FRAM TILL 2030

11. Förbindelserna från Egentliga Finland västerut är kärnan i Finlands internationella transporter och försörjningsberedskap.
 - Resekedjorna västerut marknadsförs: särskilt flygförbindelserna från Åbo flygplats samt fartygs- och tågförbindelserna från Egentliga Finland till Europa.
 - Utvecklingen av fungerande förbindelser för logistikens, näringslivets och boendets behov.
 - Genomförandet av Västbanan främjas i sin helhet, och möjligheterna att utveckla fasta förbindelser västerut från Åbo kartläggs.
- Förberedelser inför uppdateringen av TEN-T-nätverket 2028–2033, och samarbetet mellan Finland, Åland och Sverige fördjupas. Målet är att den fasta förbindelsen godkänns som en gränsöverskridande transportkorridor inom det officiella TEN-T-nätverket när nätverket omprövas 2028.

5.2.3. Utpräglade upplevelsetjänster och kulturverksamhet

År 2030 utmärker sig Egentliga Finland positivt både nationellt och internationellt. Befolkningen i Egentliga Finland, landskapets unika egenskaper samt näringslivets och kulturens styrkor är välkända. Regionen väcker positivt intresse, och Egentliga Finland anses allmänt vara en eftertraktad samarbetspartner. Egentliga Finlands attraktionskraft grundar sig på en unik kombination av olika landskap – skärgård, landsbygd och urbana områden – kultur, historia, livskvalitet, hög kompetens och samarbetsvilja. Vi erbjuder Finlands mest attraktiva helhet för hållbar turism.

Under programperioden stärks landskapets synlighet genom aktiv kommunikation om näringslivets framgångshistorier, kulturmålen, naturen, det livliga civilsamhället och den höga kompetensen. En förening, Pro Egentliga Finland rf, grundas för att driva landskapets intressen och göra det mer känt. Det som gör Egentliga Finland så speciellt – den särpräglade kulturen, dialekterna, de lokala identiteterna och till exempel skärgårdskulturen – lyfts fram som en stark attraktionsfaktor.

Turismen stärker landskapets synlighet och bidrar samtidigt till att öka

regionens attraktionskraft. Egentliga Finland är ett intressant resmål: här registreras årligen nästan 1,5 miljoner övernattningar i inkvarteringsföretag. Genom Åbo flygplats passerar cirka 250 000 flygresenärer per år, och via Åbo och Nådendals hamnar över 2 miljoner färjepassagerare. De totala turismintäkterna i landskapet uppgår till uppskattningsvis drygt 500 miljoner euro årligen.

Som resultat av den ökande attraktionskraften har Egentliga Finlands turismsektor år 2030 vuxit och erbjuder Finlands mest attraktiva helhet för hållbar turism. Denna bygger på världens största sammanhängande skärgård, nationalparker, Finlands äldsta historia, ett rikt kulturarv, en levande landsbygd och ett mångsidigt turistutbud. Under programperioden stärks samarbetet mellan bland annat föreningar och företag för att utveckla hållbara turisttjänstekedjor. Föreningarna lyfter fram den lokala kulturen och identiteten, medan företagen ansvarar för produktifieringen och det kundorienterade genomförandet av tjänster. Målet är att identifiera och undanröja hinder för utveckling och att bygga upp en regionalt livskraftig och hållbar helhet inom turismen. Enligt Visit Finlands statistik finns det flera företag i Egentliga Finland som har erhållit märket för hållbar turism, och antalet ökar.

Skärgården produktifieras som ett året-runt-resmål, och regenerativ turism främjas i hela landskapet, även på landsbygden. Målet är dock inte en miljöbelastande mass turism. Hållbara mobilitetslösningar för turister utvecklas på ett mångsidigt sätt. Natur- och cykelturism samt långsam turism i Egentliga Finland bygger på måttliga avstånd och på kultur- och naturmål längs rutterna. Landskapet ansluter sig till och utnyttjar europeiska och internationella ruttnätverk i marknadsföringen av sina egna leder.

Under programperioden utvecklas kultur-, upplevelse- och mötesturism, bygemenskaperna och inkvarteringskapaciteten stärks, företagsnätverk utökas och den digitala tillgången till tjänster förbättras. Landskapets turismföretag och produkter finns i allt högre grad tillgängliga via digitala försäljningskanaler, vilket är en grundförutsättning för turismnäringens tillväxt och utveckling.

Egentliga Finland har goda förutsättningar att utveckla turism i världsklass inom sina starka områden: mat-, kultur-, natur-, idrotts-, wellness- och hälsoturism, upplevelse-, by- och landsbygdsturism samt mäss- och kongressturism.

MÅL FRAM TILL 2030

12. Egentliga Finland utmärker sig på ett unikt och positivt sätt.
 - Information om Egentliga Finlands styrkor och behov sprids utanför landskapet.
 - Det speciella i Egentliga Finland kommuniceras gemensamt, och landskapets särprägel och unikt lyfts fram.
13. Skärgården och Egentliga Finlands natur- och kulturmål utgör Finlands mest attraktiva helhet för hållbar turism.
 - Marknadsföringen av lokala upplevelse- och kulturtjänster stärks. Byturismen och efterfrågan på vinterturism utvecklas genom produktifiering av hösten och vintern i skärgården.
 - Cykelturisternas rutter och tjänster förbättras, och Egentliga Finlands synlighet som ett europeiskt cykel-turistmål ökas.
 - Det säkerställs att de unika kultur- miljöerna förblir attraktiva, och Egentliga Finlands profil som ett kulturhistoriskt rikt resmål stärks.

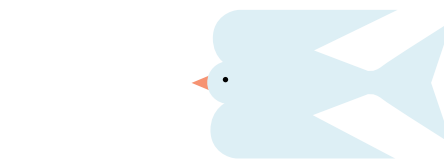
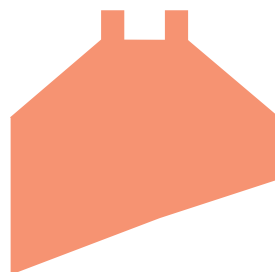
5.3. Egentliga Finland för dig

Hållkraft innebär förmågan att få invånarna, experterna och företagen att trivas och stanna i Egentliga Finland. Det förutsätter ett smidigt vardagsliv, god livskvalitet, delaktighet och framtidsmöjligheter. Hållkraften stärks när landskapet erbjuder meningsfulla arbets- och studieplatser, högklassiga tjänster, välmående natur och en trygg, hållbar och trivsamt livsmiljö. Hållkraft uppstår också genom anknytningen till kultur och kulturmiljön, och utifrån känslan av att Egentliga Finland är en plats där var och en kan leva ett fullt liv – ett landskap som utvecklas för dig. Egentliga Finland stärker sin hållkraft genom att bygga förbindelser och skapa kontakter mellan människor, och mellan människan och naturen.

Under programperioden 2026–2029 delas hållkraftsmålen in i tre grupper: kompetent medborgarskap, välfärd och

ett gott liv samt mångformig natur och gemensam kulturmiljö. Särskilt de mål som rör välfärd och ett gott liv kräver under de kommande åren nytt tänkande och förnyade arbetssätt i takt med att befolkningsstrukturen förändras. Läget för Egentliga Finlands hållkraft och utvecklingens riktning följs upp med hjälp av hållkraftsindexet (kapitel 7).

Spetsmålet för hållkraft stöder följande av Förenta nationernas mål för hållbar utveckling: hälsa och välbefinnande (mål 3), god utbildning (4), jämställdhet mellan könen (5), anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (8) samt hållbara städer och samhällen (11).

5.3.1. Kompetent medborgarskap

Egentliga Finlands mål att öka framgångsrikt företagande, stärka FoUI-verksamheten, erbjuda mångsidiga och kreativa tjänster samt förbättra landskapets trygghet kräver bred kompetens. Grunden för expertis utgörs av starka basfärdigheter, såsom läsfärdigheter, digitala och matematiska färdigheter. Dessutom behövs mångsidiga möjligheter till utbildning och lärande under hela livscykeln – i det personliga livet, i det sociala livet och i arbetslivet. År 2030 får de som studerat i Egentliga Finland arbete i landskapet. Egentliga Finland har stärkt sin roll som ett bildningslandskap där bildning omfattar mångsidig kunskap, kritiskt tänkande, handlingsförmåga och empati.

Egentliga Finland har högklassiga möjligheter till grundläggande utbildning. Det är viktigt att detta bibehålls och att olika inlärningsbehov även framöver beaktas, så att varje elevs utbildningsväg stöds. Fyra gymnasier i Egentliga Finland hörde år 2025 till landets sexton främsta. Landskapets ställning som flerspråkig region är en rikedom i den grundläggande utbildningen. Språkbadsmöjligheter och stödtjänster för språkinläring främjar studier och gör det lättare att senare komma in i arbetslivet.

Under programperioden stöds studerandes övergång till fortsatta studier: smidiga utbildningsvägar byggs mellan olika läroanstalter och utbildningsnivåer med särskild fokus på vägen från yrkesutbildning till yrkeshögskolor. Möjligheterna marknadsförs särskilt för yrkesstuderande på andra stadiet och för internationella studerande. Det säkerställs att utbildningen motsvarar framtidens arbetslivsbehov genom en nära dialog med företagen i planeringen av utbildningsinnehåll. Detta stöds också genom tvärsektoriellt kort- och långsiktigt framtidsarbete och tillämpning av prognosinformation. Aktörernas förmåga till framförhållning stärks.

Under programperioden förbättras identifieringen och erkännandet av tidigare kompetens i yrkesutbildningen, särskilt för personer med invandrabakgrund. Detta förkortar studietiden och påskyndar övergången till arbetslivet. Även identifiering och erkännande av kompetens som uppnåtts genom icke-examensinriktad utbildning och informellt lärande utvecklas, och utbildning som erbjuds av organisationer och tredje sektorn stöds som en del av det godkända lärandet. Deltagandet i utbildning bland den arbetsföra befolkningen ökas genom ett gemensamt ekosystem för kontinuerligt lärande. Målet är en

deltagandegrad på 60 procent fram till 2030, i linje med EU:s utbildningspolitik.

År 2030 stannar och får allt fler av dem som utexamineras från Egentliga Finlands utbildningsinstitutioner arbete i landskapet. För att öka denna andel (år 2020 stannade 63 procent av dem som avlagt högskoleexamen i Egentliga Finland) är det viktigt att stödja övergången till det första praktik- eller arbetsstället. Under programperioden samlas regionala praktikplatsbanker som gör det lätt att söka lämpliga platser. Avtal ingås mellan läroanstalter och andra aktörer – kommuner, utvecklingsbolag, myndigheter, organisationer m.fl. – om erbjudande av de första arbetsplatserna, med särskild hänsyn till internationella studerande.

MÅL FRAM TILL 2030

14. Egentliga Finland är ett bildningslandskap där utbildning samt livslångt och kontinuerligt lärande värdesätts.
 - Satsningar görs på att höja utbildnings- och kompetensnivån genom att stärka basfärdigheterna ändå från småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen.
 - Utbildningens kvalitet och dess anpassning till framtidens arbetslivsbehov säkerställs, särskilt inom bristyrken.
 - Funktionella och tillgängliga utbildnings- och kompetenstjänster för den arbetsföra befolkningen utvecklas i samarbete mellan utbildningsanordnare, organisationer och tredje sektorn.

15. De som utexamineras från utbildningsinstitutionerna i Egentliga Finland stannar och får arbete i landskapet.

- Regionala praktikplatsbanker sammanställs till stöd för utbildningsinstitutionerna.
- Avtal görs mellan högskolor och landskapets företag och organisationer om de första arbetsplatserna för nyutexaminerade.
- Arbetsgivare och studerande församman regelbundet.
- Smidiga utbildningsvägar till fortsatta studier byggs mellan olika utbildningsnivåer och läroanstalter.

5.3.2. Velfärd och ett gott liv

I Egentliga Finland är alla befolkningsgrupper värdefulla och en del av samhället. År 2030 mår invånarna i Egentliga Finland bra. De litar på varandra, upplever ömsesidig trygghet och har en livsmiljö som stöder välbefinnande och vardagsrörelse. Ett socialt hållbart fungerande landskap och en välmående befolkning stärker, utöver hållkraften, också landskapets livskraft.

Finlands befolkning blir äldre, minskar och blir mer mångformig. Behoven för de äldres välbefinnande ökar, och allt fler unga upplever ensamhet eller riskerar marginalisering; den upplevda livskvaliteten har försämrats. Det finns också behov av att utveckla integrationen av personer med invandrarbakgrund. Långvarig arbetslöshet försämrar välbefinnandet och ökar risken för marginalisering, medan arbete stöder både välfärden och delaktigheten. I Egentliga Finland söker välfärdsområdet, kommunerna, företagen, organisa-

tionerna och föreningarna tillsammans lösningar under programperioden för att minska andelen personer som känner sig ensamma och personer som upplever mycket svag delaktighet. Ett viktigt verktyg i detta arbete är Egentliga Finlands regionala välfärdsplan 2026–2029, som innehåller åtgärder, mål och indikatorer. Olika specialbehov ska i allt högre grad beaktas även i trafiksystemplaneringen för att säkerställa alla befolkningsgruppers möjligheter till rörlighet.

Delaktigheten och gemenskapen stärks under programperioden i Egentliga Finland bland annat genom partnerskapsbord, invånarråd och omställningsarenor. Unga bjuds in att delta, interaktionen mellan generationerna ökar och det aktiva medborgarskapet stärks. Underutnyttjade lokaler tas i bruk som gemensamma mötesplatser. Den mångformiga närnaturen, den lokala identiteten och känslan av tillhörighet, kultur, hälsosamma levnadsvanor och motion stöder invånarnas psykiska

och fysiska välbefinnande och upprätthåller funktionsförmågan, vilket i sin tur minskar behovet av vård och tjänster orsakade av sjukdomar eller andra hälsorelaterade utmaningar. Livsmiljöer byggs med hänsyn till städernas, landsbygdens och skärgårdens särskilda behov. Genom så kallade stresstester av bostadsområden förbättras tillgängligheten till tjänster – särskilt genom närservice och digitala lösningar.

Ett fungerande lokaltågssystem utgör grunden för resekedjor och stöder både invånarnas och arbetskraftens rörlighet. Under programperioden utvecklas ett kollektivtrafiksystem som motsvarar vardagens behov, förenar landskapets olika delar på ett hållbart sätt och möjliggör smidigare boende och arbete på olika orter när det behövs. Genomförandet av de åtgärder som anges i Egentliga Finlands trafiksystemplan för utveckling av kollektivtrafiken samt förutsättningarna för gång och cykling förbättrar tillgängligheten, invånarnas vardag och en hållbar

trafikstruktur och regional struktur. Att satsa på säkerhet och trivsel i gång- och cykelmiljöer ökar intresset för att röra sig med egen muskelkraft, vilket i sin tur främjar folkhälsan och välfärden. Arbetet med att förbättra trafiksäkerheten styrs av den nationella nollvisionen för trafiksäkerhet, enligt vilken ingen ska behöva dö eller skadas allvarligt i trafiken. För att förbättra trafiksäkerheten krävs systematiska åtgärder inom alla delar av trafiksystemet. Åtgärderna genomförs i enlighet med Egentliga Finlands trafiksystemplan och NTM-centralens trafiksäkerhetsplan för Egentliga Finland för åren 2024–2030.

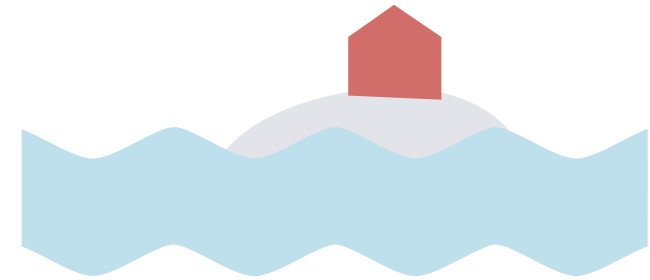
Landskapets resiliens och trygghet bygger på ömsesidigt förtroende, beredskap och samarbete. I Finland har förtroendet för flera institutioner glädjande nog ökat enligt Statsrådets enkät Medborgarpulsen 2025. Det finns flera, särskilt statligt styrda, strukturer som gäller trygghet, men under programperioden är det ändå nödvändigt att vidareutveckla kommunvisa

och kommunövergripande planer, samt att utarbeta och konkretisera dessa i bred samverkan mellan den lokala privata och tredje sektorn. Utöver att stärka strukturerna ökas medborgarnas demokrati- och mediekunnighet för att motverka polarisering och informationspåverkan. I ett mångformigt samhälle är det också viktigt att stödja känslan av tillit och gemenskap mellan olika befolkningsgrupper.

MÅL FRAM TILL 2030

16. I Egentliga Finland mår invånarna bra.
 - Befolkningens välfärd tryggas genom nära samarbete mellan alla sektorer.
 - Ensamhet motverkas och gemenskap stärks genom att ta i bruk tidigare beprövade metoder och skapa fler gemensamma mötesplatser.
 - Invånarnas natur- och kulturrelaterade välbefinnande stöds.
17. I Egentliga Finland stärks tryggheten genom beredskap och ömsesidigt förtroende.
 - Beredskapsplaner som gäller Egentliga Finland samordnas och tas i bruk på alla nivåer.
 - Demokratifostran och demokrati-kompetensen stärks på alla nivåer i samhället.
18. I Egentliga Finland stöder livsmiljöerna ett gott liv.
 - Stresstester genomförs i bostadsområden och faktorer som försvårar vardagen avlägsnas.
 - Behovet av vardagliga förflyttningar minskas genom förbättrad närservice och trivsamma och funktionella livsmiljöer.
19. Lokaltågstrafiken utgör grunden för fungerande resekedjor i Egentliga Finland.
 - Organisationsmodellen för lokaltågstrafiken väljs, och finansieringen av den första fasen säkerställs.
 - En övergripande plan för kollektivtrafiksystemet utarbetas med hänsyn till trafikmiljöns kvalitet, resekedjor och faktorer som påverkar en smidig vardag.

5.3.3. Mångformig natur och gemensam kulturmiljö

År 2030 har tillståndet i Skärgårdshavet förbättrats, den biologiska mångfalden stärkts och våra förtrollande kulturmiljöer blomstrar. En välmående och rik natur samt kunskap om och erfarenhet av en gemensam kulturmiljö är viktiga faktorer som stärker hållkraften. I Egentliga Finland är helheten särskilt betydelsefull: naturen i landskapet är den mest mångformiga i Finland, och Skärgårdshavet är unikt även i global skala. Landskapet har Finlands äldsta historia och därmed ett mycket rikt kultur- och byggnadsarv samt en rik kulturmiljö. Dessa utgör en väsentlig del av Egentliga Finlands identitet och en viktig grund för regionens utvecklingsåtgärder.

År 2030 har tillståndet i Skärgårdshavet förbättrats avsevärt. Målmedvetet påverkansarbete har lett till att näringsutsläppen har begränsats framgångsrikt, näringsbelastningen har minskat

och havsområdet har strukits från Helsingforskommissionens (HELCOM) lista över hot spots. Skärgårdshavets avrinningsområde fungerar som ett modellområde för näringsämnenas och kolets kretslopp, och vattenskyddet förbättras under programperioden i samarbete med ett stort antal aktörer. Även det lokala engagemanget bland föreningar, fritidsboende och markägare stöds, och deltagandet görs enkelt och transparent. Förändringen stöds inom markanvändningssektorn, särskilt inom jord- och skogsbruk samt byggande.

Viktiga verktyg i vattenskyddsarbetet är åtgärdsprogrammen för vatten- och havsvård, statens Skärgårdshavsprogram (2021–) och färdplanen för vattenskydd inom jordbruket i Skärgårdshavets avrinningsområde. Användningen av havsområden styrs också av Finlands havsplan, vars genomförande samordnas av Egentliga Finland.

Den biologiska mångfalden erkänns i Egentliga Finland som ett egenvärde. Naturen skyddas och återställs

under programperioden genom mångsidiga åtgärder i enlighet med EU:s restaureringsförordning och Egentliga Finlands program för biologisk mångfald. De mest effektiva skyddsområdena identifieras, traditionella kulturmiljöer och biotoper bevaras, och bland annat pollinatörernas livsmiljöer förbättras. Systemet för ekologisk kompensation utvecklas och miljömedvetenheten ökas. Den naturpositivitet som landskapet strävar efter innebär mer än naturneutralitet, som syftar till att minimera förlusten av biologisk mångfald – naturpositivitet innebär att naturens tillstånd förbättras jämfört med nuläget.

Bevarandet av Egentliga Finlands landsbygdsmiljö och mångformiga traditionella landskap främjas under programperioden bland annat genom att stödja betesbaserad boskapsskötsel och genom att trygga förutsättningarna för bedrivande och utveckling av jordbruk. Minskningen av pollinatörer hotar både livsmedelsproduktionen och de mångformiga livsmiljöerna. En

mångsidig pollinatörgemenskap ökar jordbrukssystemens motståndskraft mot klimatförändringar och sjukdomar och utgör en väsentlig del av både kulturlandskapet och naturupplevelsen. Pollinatörernas livsmiljöer bör förbättras såväl i städer som på landsbygden. Användningen av bekämpningsmedel bör minskas och den ekologiska produktionen ökas i takt med att regenerativt jordbruk utvecklas. Den bästa naturmiljön uppnås när flera aktörer förenar sina krafter för att stoppa naturförlusten och förbättra naturens tillstånd.

År 2030 har Egentliga Finland de bästa kulturtjänsterna och de mest fascinerande kulturmiljöerna i Finland. Kultur stärker identiteten, skapar välbefinnande och ekonomiskt värde. Konst och kultur erbjuder upplevelser för både lokalbefolkningen och besökare. Kulturtjänster och kulturturism stöder internationalisering, flerspråkighet, dialog och landsbygdens livskraft.

I utvecklingen av kulturtjänsterna säkerställs det att tjänsterna inte

bara lockar turister, utan också berikar den lokala identiteten och det lokala kulturlivet. Kulturens mångfald stöder flerspråkigheten i landskapet och skapar förutsättningar för interkulturell dialog. Konst och kultur bidrar till att stärka den mentala beredskapen ur ett välfärdsperspektiv: genom samarbete mellan olika aktörer blir det möjligt att skapa nya upplevelsetjänster och kulturprodukter.

Kulturturismen, som utnyttjar landskapets natur- och kulturarv, erbjuder hållbara och unika upplevelser. I landskapet finns rikligt med gamla kulturmiljöer, ett imponerande byggnadsarv, en stark matkultur och goda förutsättningar för byturism som stärker landsbygdens livskraft. Många musei- och kulturmål i Egentliga Finland hör till de mest besökta i Finland. Kulturtjänsternas mål främjas bland annat genom den regionala kulturstrategin och turismstrategin.

MÅL FRAM TILL 2030

20. Tillståndet i Skärgårdshavet förbättras genom effektiva åtgärder.

- Åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten genomförs i hela Skärgårdshavets avrinningsområde för att återställa naturen och uppnå god ekologisk status.
- Samarbetet mellan aktörerna stärks, och invånare och fritidsboende ges möjligheter att delta i och stödja arbetet för Skärgårdshavet.
- Arbetet för att förbättra Skärgårdshavets tillstånd synliggörs och värdesätts.
- Skärgårdshavets avrinningsområde görs till ett modellområde för näringsämnenas kretslopp.

21. I Egentliga Finland erkänns naturens egenvärde, och den biologiska mångfalden stärks.

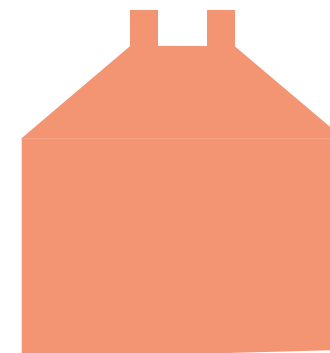
- Egentliga Finland strävar efter naturpositivitet.

- Landskapets lantliga miljö och mångformiga traditionella landskap utvecklas, och de historiska lagren bevaras.

- Skadliga miljökonsekvenser av markanvändningsutveckling identifieras, och försämrade naturvärden som orsakas av byggande minimeras.

22. Egentliga Finland har de bästa kulturtjänsterna och de mest fascinerande kulturmiljöerna i Finland.

- Nya upplevelsetjänster och kulturprodukter utvecklas i samarbete mellan konst-, kultur- och turismaktörer samt företag och offentliga aktörer.
- Information om byggnadsarvet och kulturmiljöer som återspeglar Egentliga Finlands långa historia produceras, samlas och sprids till både invånare och besökare.

6. STRATEGIN FÖR SMART SPECIALISERING 2026–2029

6.1. Maritima lösningar

Förutom att beskriva landskapets framtidsvisioner, styrkor och utvecklings-teman identifierar Egentliga Finlands landskapsstrategi även branscher och teman där nya innovationer uppstår och där landskapet är särskilt konkurrenskraftigt. Denna del kallas strategin för smart specialisering, i enlighet med Europeiska unionens politiska modell.

Målet med strategierna för smart specialisering är att stärka de regionala innovationsekosystem som omvandlar forskning och utveckling till regional tillväxt. Smart specialisering styr verksamhet och finansiering till områden där nya lösningar skapas. Samtidigt är målet med smart specialisering att stärka den ömsesidiga sammanhållningen mellan de europeiska regionerna och att genom internationellt samarbete stärka hela Europas position i den globala konkurrensen.

Smart specialisering fokuserar på att öka konkurrenskraften genom att stödja innovationer. Innovationer avser inte enbart produkter och varor utan

även tjänster, processer och sociala innovationer. Även om stark konkurrenskraft bygger upp regionens och aktörernas ekonomiska framgång, har smart specialisering en central roll när det gäller att främja Europas sociala och miljömässiga hållbarhet och förnyelse genom innovationer.

Egentliga Finlands strategi för smart specialisering 2026–2029 består av fem prioriteringar: maritima lösningar, livsmedelsinnovationer och livsmedelsförsörjning, avancerade hälsolösningar, smarta lösningar samt omställning till en hållbar ekonomi. Inom dessa områden finns i landskapet mycket stark och växande näringsverksamhet samt forskningsbaserade innovationsekosystem där vetenskaplig kompetens, företags-samarbete och den offentliga sektorn möts. Utifrån de befintliga europeiska och internationella partnerskapen inom forsknings- och företagsnätverken i Egentliga Finland finns det goda förutsättningar att bygga nya innovationsinitiativ. Det är också önskvärt att utveckla

samarbete och innovationer mellan prioritetsområdena, identifiera horisontella samband mellan dem och dra nytta av det prognostiseringsarbete kring kompetensbehov som görs i landskapet.

I den europeiska regionindelningen hör Egentliga Finland till Södra Finlands storregion tillsammans med Egentliga Tavastland, Päijänne-Tavastland, Kymmenedalen och Södra Karelen. Under programperioden är målet att fördjupa samarbetet och kunskapsutbytet inom smart specialisering inom storregionen för att öka arbetets genomslag. Gemensamma utvecklings-teman kan bland annat vara bioekonomi och cirkulär ekonomi, koldioxidneutrala energilösningar samt hållbara livsmedelssystem, dock alltid utgående från varje landskaps egna prioriteringar och behov. Ett genomgående tema för landskapen är den övergripande säkerheten. Utöver samarbetet inom storregionen söker Egentliga Finland aktivt innovations- och samarbetsmöjligheter inom andra teman och med andra finländska och europeiska regioner.

Egentliga Finland vill vara världens mest innovativa landskap inom den maritima industrin. Den maritima industrin har en lång tradition i landskapet. Till exempel Åbovarvets historia sträcker sig nästan 300 år bakåt i tiden. I dagens läge bygger regionens toppexperter med mångsidiga underleverantörsnätverk kryssningsfartyg av världsklass för Medelhavet och Karibien. Tillsammans sysselsätter den maritima sektorn i Egentliga Finland och Satakunta cirka 8 000 personer i omkring 450 företag, vilket motsvarar cirka 26 procent av alla arbetsplatser inom den finländska maritima industrin. Av branschens företag finns 39 procent i Sydvästra Finland, och de står för 30 procent av omsättningen inom branschen.

Prioriteringen maritima lösningar innebär i Egentliga Finland samarbete och innovationsutveckling särskilt inom skeppsbyggnad, kryssningsfartyg och autonoma fartyg. Detta arbete

kräver leverantörer och expertis inom planering, programmering, system och utrustning, samt nya lösningar. Utvecklingen av varvens och hamnarnas infrastruktur och leveranskedjor, såsom reparationstjänster och nödvändig logistik, spelar en central roll.

Samarbetet inom smart specialisering skapar nya innovationer i form av produkter, arbetssätt och tjänster som ytterligare utvecklar vårt maritima kunnande mot större hållbarhet och konkurrenskraft. Nya innovationer uppstår i högklassiga expertekosystem och testbäddar samt inom nationella och internationella värdekedjor.

I Egentliga Finland eftersträvas innovationer till exempel för utveckling av fartyg och sjötransporter genom användning av alternativa bränslen och ren el. Målet är koldioxidneutralitet både i nya fartyg och i hela byggprocessen. Virtuella testplattformar och autonoma fartyg möjliggör ett globalt ledarskap inom området. Till de maritima lösningarna hör också utveckling av teknik med

dubbla användningsområden samt olika marina försvars- och säkerhetstekniska lösningar.

Prioriteringen på engelska: Maritime Solutions

6.2. Livsmedelsinnovationer och livsmedelsförsörjning

Egentliga Finlands ambition är att ta fram ett nytt livsmedelssystem som stärker livsmedelsförsörjningen och välfärden. Livsmedelskedjan har en betydande regionalekonomisk roll i landskapet, i och med att den sysselsätter över 16 000 personer. Mer än 20 procent av verksamhetsställena och 15 procent av omsättningen i landskapet hör till livsmedelskedjan. Egentliga Finland är också en föregångare inom livsmedelsbaserad hållbar utveckling i Finland.

Livsmedelsförsörjningen är en viktig del av både den finländska och den europeiska försörjningsberedskapen. Med livsmedelsförsörjning avses att alla

människor har tillgång till mat. Detta förutsätter att livsmedelsproduktionen är tryggad och att den infrastruktur och det ekosystem som stöder produktionen fungerar och utvecklas i takt med tidens krav. I Egentliga Finland satsar man på att utveckla ekosystemet för livsmedelsinnovationer, även genom europeiskt samarbete.

Nya innovationer eftersträvas i Egentliga Finland särskilt inom regenerativt jordbruk, hållbar och förebyggande livsmedelsproduktion, nya odlingsväxter och odlingsmetoder, forskningsbaserad produktutveckling samt specialprodukter. Potentialen i naturprodukter från skogarna i Egentliga Finland – såsom bär, svampar och örter – undersöks med sikte på vidareförädling. I Egentliga Finland utvecklas lösningar med fokus på konsumenten och individen. Särskild vikt läggs på produkter och kostval som främjar hälsa och välbefinnande, på konsekvensbaserad modellering, på nutritionslösningar och på välfärd. Innovationer som stärker

livsmedelsförsörjningen och försörjningsberedskapen kommer även framöver att utgöra kärnan i vårt kunnande.

Prioriteringen på engelska: Food Innovations and Food Security

6.3. Avancerade hälsolösningar

Egentliga Finland är Finlands ledande region för utveckling av avancerade hälsolösningar. I landskapet finns landets starkaste koncentration av läkemedelsutveckling med rötter i tvärvetenskaplig spetsforskning och långsiktigt kompetensbyggande. Detta har lagt grunden för en mångsidig företagsverksamhet som stöds genom satsningar på kommersialisering och internationalisering.

I regionen verkar över 100 företag inom hälsobranschen, som tillsammans står för omkring en femtedel av omsättningen för industrin i landskapet och sysselsätter en motsvarande andel av den industriella arbetskraften. Hela

21 av de 23 läkemedel som lanserats på den finländska marknaden har utvecklats i läkemedelsutvecklingsföretag i Åbo. Dessutom kommer över 75 procent av Finlands läkemedelsexport och omkring hälften av diagnostikexporten från området. Det nationella läkemedelsutvecklingsarbetet leds från Åbo.

Egentliga Finlands ställning stärks också genom dess roll i nationella och internationella samarbetsnätverk samt genom långsiktiga investeringar i framtidens kompetensområden och tekniker, såsom artificiell intelligens, syntetiska social- och hälsodata, bilddiagnostik och hållbar utveckling.

Avancerade hälsolösningar avser lösningar som riktar sig till patienter, hälso- och sjukvårdspersonal och vårdgivare och som stöder vårdarbetet, de diagnostiska processerna eller patientens vardag med sjukdom. Utvecklingen av dessa lösningar är strikt reglerad och kräver hög expertis och noggrannhet.

Förutom läkemedel kan lösningarna vara avancerade diagnostiska verktyg,

såsom AI-baserade bildanalysverktyg och informationssystem som stöder kliniskt beslutsfattande eller uppföljning av vårdeffektiviteten. En central roll i utvecklingen av dessa lösningar har forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten (FoUI) och den utbildning som stöder den vid regionens högskolor, tillsammans med övriga funktioner som främjar innovationer där även företag deltar.

Lösningarna är inte i första hand riktade till konsumenter (med undantag för egenvårdsprodukter), utan de stöder hälso- och sjukvårdspersonalens dagliga arbete, förbättrar vårdkvaliteten och patientsäkerheten samt effektiviserar tjänsteproduktionen och den forskning och utveckling som utgör grunden för nya innovationer. Särskilt för IT-baserade lösningar krävs ofta integration i befintliga system, utbildning och kontinuerlig vidareutveckling.

I Egentliga Finland eftersträvas nya innovationer på bred front inom läkemedelsutveckling och läkemedelsteknik,

diagnostik och bioteknik, men särskilt inom tvärvetenskaplig bildanalys, syntetiska data, immunologi, kvinnors hälsa och hälsojämlighet, kvantteknik samt lösningar med dubbla användningsområden. En intressant helhet är också att kombinera läkemedels- och hälsoteknisk kompetens över sektorsgränserna, till exempel genom lösningar relaterade till kost och nutrition.

Prioriteten på engelska: Professional Health Solutions

6.4. Smarta lösningar

Digitala tekniker kommer i framtiden att genomsyra allt fler samhällsfunktioner samt de produkter och tjänster vi använder. Artificiell intelligens används redan nu i betydligt bredare skala än den generativa AI som språkmodellerna möjliggör. AI-algoritmer innebär, förutom att skapa text och bilder, till exempel effektivare eltandborstar och robotdammsugare. Avancerade IT-lösningar finns i allt fler produkter. För att

utveckla dessa smarta lösningar krävs djup specialiserad kompetens och framför allt kommersialisering av forskningsbaserad kunskap.

I Egentliga Finland har utvecklingen av lösningar som på ett intelligent sätt förnyar industrin och tjänstesektorn vuxit snabbt. ICT-branschen är en av de snabbast växande sektorerna i landskapet. Mellan 2020 och 2024 ökade branschens omsättning med över 50 procent. Forskningen och utvecklingen av digitala och datatekniska lösningar vid Åbo universitet har stärkts i och med att en teknisk fakultet inrättats vid universitetet, och särskilt AI-forskningen är stark i Åbo.

Utöver tekniker baserade på AI-algoritmer kan smarta lösningar också omfatta till exempel lösningar inom virtualitet, cybersäkerhet, hälso- och kvantteknik samt drönar-, geodata- och fjärranalystekniker. Data är dock det som spelar en avgörande roll i bakgrunden till alla smarta lösningar. Utan högkvalitativa data kan smarta

lösningar inte utvecklas och utnyttjas fullt ut. Tillgången till och interoperabiliteten för öppna data är viktig, men det blir också allt viktigare att kunna utnyttja kommersiella data, eftersom det möjliggör dataskyddstekniker och datarum där dataproducenter kan göra sina informationsmaterial tillgängliga för andra aktörer även kommersiellt.

Egentliga Finland vill framöver stärka utvecklingen och kommersialiseringen av internationellt betydelsefulla smarta produkter och tjänster som grundar sig på forskning inom digitala tekniker. Innovationer kan även uppstå inom försvars- och säkerhetstekniska tillämpningar. För detta behöver ekosystemet för smarta lösningar stärkas, så att den starka tekniska kompetensen i landskapet utnyttjas i större utsträckning inom industrin och samarbetet mellan aktörerna inom branschen löper smidigt.

Prioriteringen på engelska: Smart Solutions

6.5. Omställningen till en hållbar ekonomi

Den gröna omställningen innebär en övergång till en ekologiskt hållbar ekonomi. Genom den byggs inom Europeiska unionen, Finland och Egentliga Finland en ny produktionsstruktur

och ekonomisk struktur som på ett hållbart sätt skapar konkurrenskraft och självförsörjning för framtiden. Den gröna omställningen grundar sig på låga koldioxidutsläpp, på lösningar som främjar cirkulär ekonomi och biologisk mångfald samt på en hållbar användning av naturresurser. Omställningen till ren energi utgör en central del av den gröna omställningen.

Modern industri står i centrum för den gröna omställningen. Den bygger också på industriella tjänster och skapar behov av att utveckla både infrastruktur och kompetens. I praktiken tar sig den gröna omställningen uttryck i utvecklingen av bioekonomi, cirkulär ekonomi och företagande inom ren teknik. I Egentliga Finland har det startats flera intressanta företagsinitiativ inom dessa teman, med målet att skala upp teknologin till industriell nivå. Landskapets styrka ligger i högteknologisk kompetens och därigenom i produktionen av högförädlade slutprodukter. Ett exempel är vätgasekonomin, som i Egentliga Finland inte enbart innebär produktion av vätgas, utan även framställning av

vätgasderivat såsom kemikalier och material utifrån det starka kunnande inom kemi, teknik samt monterings- och processkompetens som finns i regionen. Egentliga Finland har således alla förutsättningar att skapa nya innovationer och hållbar industriell verksamhet i större skala, vilket stärker landskapets livskraft och konkurrenskraft på ett hållbart sätt.

I Egentliga Finland byggs ett ekosystem för ansvarsfull och lönsam affärsverksamhet – ett område där vi siktar på att bli föregångare. I centrum för dessa ekosystem finns teknisk kompetens och investeringar, med målet att skapa internationellt konkurrenskraftig och hållbar affärsverksamhet. Företagen strävar efter att producera produkter och tjänster med högt förädlingsvärde. Det är viktigt att näringslivet, produktionen, konsumtionen och ekonomin i landskapet utvecklas i riktning mot arbetssätt som främjar hållbarhetsomställningen. Det handlar om att minska belastningen och respektera planetens gränser. Metoder för frikoppling, där ekonomin kan växa och utvecklas samtidigt som naturresursförbrukningen minskar, ska främjas. Livskraften måste vara hållbar.

I Egentliga Finland eftersträvas nya innovationer särskilt för att utveckla ersättande eller alternativa produk-

tionsformer. Målet är att näringslivet ska vara framgångsrikt och konkurrenskraftigt, men hållbart. Särskilt viktigt är att främja den gröna omställningen. Innovationer inom den gröna omställningen eftersträvas bland annat inom cirkulär ekonomi, vätgasekonomi samt ren energi och dess tillämpningar, till exempel inom elektrifierad trafik och batteriutveckling. Detta stärker både flexibiliteten och försörjningsberedskapen i landskapets näringsliv.

I planeringen av markanvändningen på landskaps-, region- och kommunnivå bedöms hur anläggningar och överföringsförbindelser för den gröna omställningen bäst kan placeras, och helhetsmässigt hållbara lösningar stöds. Medel för att främja den gröna omställningen kan också vara sociala innovationer, som ofta relaterar till samhällsfunktioner, människors hälsa och välbefinnande eller arbetsförhållanden.

För Egentliga Finland är det viktigt att utveckla verksamhetsmodeller som hänför sig till det unika Skärgårdshavet och skärgården på ett alltmer hållbart sätt. Detta omfattar cirkulering av näringsämnen, hållbar turism och hållbart byggande i hela landskapet.

Prioriteringen på engelska: Sustainability Transition in Economy

7. GENOMFÖRANDE OCH UPPFÖLJNING AV STRATEGIN

Egentliga Finlands strategi 2040+ genomförs genom invånarnas aktivitet och samarbete. Det är möjligt att söka finansiering för strategins teman från flera nationella och internationella program, men avgörande är hur väl vi lyckas i samarbetet och i strävan efter det gemensamma bästa. Genomförandet av strategin följs upp under hela programperioden, så att man kan reagera på förändringar och rikta åtgärder till områden där de behövs mest. Uppföljningen stöder strategins genomslag och kontinuerliga utveckling.

Vid genomförandet och särskilt i kommunikationen är det viktigt att beakta att strategin har flera användargrupper: kommunerna, förtroendevalda, finansiella aktörer, myndigheterna, samarbetsparter, strateger i den egna organisationen, kommunikatörer, medierna och invånarna. Genomförandet tar hänsyn till dessa gruppers behov och önskemål. Det är av central betydelse att såväl aktörerna som beslutsfattarna, i Egentliga Finland, i Finland och i Euro-

pa, får den information de behöver om Egentliga Finlands strategi och mål!

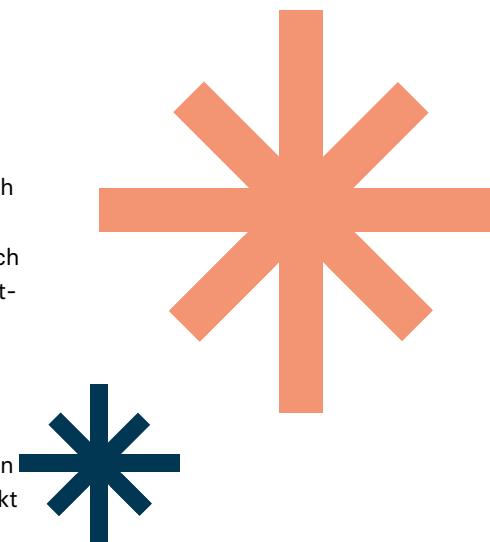
7.1. Egentliga Finlands utvecklarforum

Egentliga Finland har lång erfarenhet av medvetet och planmässigt strategiskt samarbete. Grunden för Egentliga Finlands partnerskapsforum lades under programperioden 2014–2017, dess struktur stärktes med hjälp av verksamhets- och kommunikationskanaler under perioden 2018–2021, och aktörskretsen breddades under perioden 2022–2025. Vår modell för partnerskapssamarbete är unik i Finland.

Under programperioden 2026–2029 bygger vi vidare på partnerskapet och skapar ett mer aktivt och mångaktörsbaserat utvecklarforum för Egentliga Finland. Utvecklarforumet utgörs även framöver av de tiotals nätverk och arbetsgrupper i landskapet där hundratals experter från olika organisationer medverkar (figur 5). Utöver sakfrågorna

söker man tillsammans på bred front efter lösningar och perspektiv på de fenomen och trender som utmanar och driver på förändringen i landskapet.

I tabell 2 beskrivs hur nätverken och arbetsgrupperna är kopplade till Egentliga Finlands strategiska mål. Tabellen är inte en uttömmande förteckning över alla landskapets nätverk, utan en utgångspunkt för arbetet år 2025. Nätverkens roller och prioriteringar kan förändras under programperioden i takt med nya behov och perspektiv.

Egentliga Finlands strategi genomförs genom samarbete

Temana i strategin omfattar:

27 kommuner
Sydvästra Finlands livskraftcentral
Tillstånds- och tillsynsverket
Åbo och Salos sysselsättningsområden
Välfärdsområdet i Egentliga Finland
Egentliga Finlands förbund

Business Turku
Ukipolis
Yrityssalo
Åbo handelskammare
Företagarna i Egentliga Finland
MTK-Egentliga Finland
Arbetsmarknadsorganisationer

Åbo universitet
Åbo Akademi
Humak
Novia
Åbo yrkeshögskola
Axxell
Livia
Novida
Raseko
Saloregionens utbildningssamkommun
Åbo vuxenutbildningscenter
Åbo yrkesinstitut
Kulturcampus
Teknologicampus
Hälsocampus
forskningsinfrastrukturer,
flaggskeppsprojekt och innovationsekosystem.

9 000 registrerade föreningar

Näringslivet – 43 500 företag
maritima lösningar

Meyer Turku, Elomatic, Antti-Teollisuus
livsmedelsinnovationer och livsmedelsförsörjning
HK Foods, Laitilan Wirvoitusjuomatehdas, Vihannes-Laitila
avancerade hälsolösningar
Bayer, Orion, Faron Pharmaceuticals
smarta lösningar
AMD Silo AI, Cadmatic, Qalmari
omställningen till en hållbar ekonomi
Green North Energy, Q Power, Pemamek

Utvecklarforumet samlar aktörer kring lösningar.

Samarbetsgruppen för områdesanvändning,
nätverket för öppna data, Ennakointiakatemia,
försörjningsberedskapsorganisationen
(regionala kommissioner), forum för cirkulär
ekonomi, kulturkommissionen, arbetsgruppen för
kulturmiljön, trafiksystemets uppföljningsgrupp,
Sydvästra Finlands skogsråd, läkemedels- och
hälsoteknikgruppen, turismforum, maritimt
expertforum, de olika MYR-sektionerna
(näringsliv, klimatansvar, organisationer,
utbildning, landsbygd), livsmedelsutvecklarforum,
skärgårdskommissionen, Åbo handelskammarers
kommittéer, samarbetsgruppen för vatten- och
havsvård samt nätverket för restaurering av
vattendrag.

Aktörerna bidrar med sin egen kompetens

Forskare
Utbildare
Utvecklare
Serviceproducenter
Nätverksbyggare
Mecenater
Finansiärer
Tillsynsaktörer
Förvaltare
Ramar
Nyskapare
Uppfinnare
Inspiratörer
Möjliggörare
Projektaktörer
Intressebevakare

Förändring uppstår genom samarbete mellan olika roller

Innovatörer hittar på nya lösningar.
Etablerare verkar inom det befintliga
systemet.

De upprätthåller gamla eller inför nya
lösningar, institutioner, arbetssätt och
strukturer.

Förändringsaktörer utvecklar och eta-
blerar nya strukturer och arbetssätt i
liten skala och på systemnivå.

Tabell 2: Nätverk som medverkar till uppfyllelsen av Egentliga Finlands strategiska mål.

	Hållbart tillväxtinriktat företagande	Avancerade omställningstekniker	Hållbar livsmedels- och resursekonomi	Företagar- och kompetensvänlighet	Fungerande och konkurrenskraftiga transportförbindelser	Utpräglade upplevelsetjänster och kulturverksamhet	Kompetent medborgarskap	Välfärd och ett gott liv	Mångformig natur och gemensam kulturmiljö	S3: Maritima lösningar	S3: Livsmedelsinnovationer och livsmedelsförsörjning	S3: Avancerade hälsolösningar	S3: Smarta lösningar	S3: Omställningen till en hållbar ekonomi
Samarbetsgruppen för markanvändning			●		●			●						
Nätverket för öppen data		●											●	
Framtidsakademin				●			●							
Försörjningsberedskapsorganisationen (regionala kommittéer)		●	●		●			●						
Forumet för cirkulär ekonomi			●											●
Kulturkommittén						●		●	●					
Arbetsgruppen för kulturmiljö						●		●	●					
Uppföljningsgruppen för trafiksystemplanen					●			●						
Skogsrådet i Sydvästra Finland	●		●	●					●					
Arbetsgruppen för läkemedels- och hälsoteknologi	●	●						●				●		
Turismforumet					●	●								
Expertgruppen för maritima frågor	●	●		●	●					●				
MYR:s näringssektion	●	●	●	●						●			●	●
MYR:s klimatansvarssektion			●						●					●
MYR:s organisationssektion						●	●	●	●					
MYR:s utbildningssektion				●			●	●						
MYR:s landsbygdssektion			●			●		●			●			
Livsmedelsutvecklarnas forum	●		●								●			
Skärgårdskommittén					●	●			●					
Åbo handelskammares utskott	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Samarbetsgruppen för vatten- och havsvård									●					
Nätverket för restaurering av vattendrag									●					

7.2. Finansiering och resurser

Genomförandet av Egentliga Finlands strategiska mål stöds av kommunernas, företagens och många andra aktörers egna satsningar, av statlig finansiering samt av både europeisk och nationell projektfinansiering. Förutom stora och erfarna organisationer bör även mindre kommuner och lokala aktörer med begränsade resurser för genomförande och projektansökningar involveras. Mindre aktörer kan stödjas genom kunskapsdelning och utveckling av samarbetsstrukturer.

Särskilt landskapsprogrammet och strategin för smart specialisering styr i hög grad inriktningen av den EU-finansiering som står under landskapets egen beslutsmakt. Finansierarna (Egentliga Finlands förbund och Sydvästra Finlands livskraftcentral) behandlar tillsammans i sekretariatet för landskapets samarbetsgrupp (MYR) alla inkomna projektansökningar och bedömer deras koppling till genomförandet av målen och prioriteringarna i dokumenten.

Direkt EU-finansiering ger möjligheter att genomföra stora internationella projekthelheter. För att en aktör ska klara sig i den hårda konkurrensen förutsätts dock att aktören deltar i starka internationella projektkonsortier. Inom den nationella konkurrensutsatta

finansieringen spelar Business Finlands finansiering en betydande roll. Den tidigare använda nationella finansiering som syftade till att främja regionernas hållbara tillväxt ingår inte längre i de kommande årens budget.

Europeiska unionens finansieringsperiod 2021–2027 löper ut mitt under genomförandet av detta landskapsprogram. Både den nationella budgetbaserade finansieringen och den EU-finansiering som riktas till regionerna håller på att minska. Den internationella, gränsöverskridande finansieringen inom Europeiska unionens Interreg-program har använts i förväg i hög grad, och endast begränsade medel finns tillgängliga för åren 2026–2027. Även EU-finansieringen under de sista åren av programperioden genomgår stora förändringar när finansieringen inom Finlands strukturfondsprogram omdirigeras till försvarsindustrin och industrin för teknik med dubbla användningsområden samt till militär rörlighet. Detta innebär i praktiken en regional minskning av finansieringsramen för åren 2026–2027 med cirka 50 procent.

Europeiska kommissionen offentliggjorde i juli 2025 sitt förslag till en ny flerårig budgetram för åren 2028–2034. Förslaget innehåller betydande administrativa och innehållsmässiga förändringar jämfört med den nuvarande EU-budgeten. Kommissionen föreslår

att budgetens omfattning ökas och att medlemsstaternas finansiering baseras på en nationell och regional partnerskapsplan (NRPP) som utarbetas tillsammans med kommissionen.

Enligt de nuvarande uppgifterna kommer NRPP-planen att omfatta flera nuvarande nationellt viktiga finansieringshelheter, såsom de direkta stöden för jordbruk och utvecklingen av landsbygden (CAP-finansiering), de nationella helheterna för ERUF och ESF+ samt bland annat stöd kopplade till migration, inrikes frågor och transportinfrastruktur. En del av denna finansiering föreslås bli öronmärkt för helheter som fastställs i förväg. Detta kan innebära att den finansiering som riktas till regional utveckling, FoU-investeringar och stärkande av livskraft begränsas ytterligare.

Utöver de medlemsstatsvisa finansieringshelheterna omfattar kommissionens budgetförslag också medel som ska administreras centralt av kommissionen och riktas till behov som stöder konkurrenskraft, försvars- och säkerhetsfrågor samt militär rörlighet. Även om den föreslagna budgeten är större än den nuvarande ramen, kommer den finansiering som står till förfogande på nationell nivå sannolikt att minska på grund av de nya prioriteringarna inom försvars- och säkerhetsområdet samt stödet till Ukrainas återuppbyggnad.

Medlemsstaterna ska lämna in sina NRPP-planer till kommissionen senast i februari 2028. Förhandlingarna om kommissionens budgetförslag förväntas bli krävande.

7.3. Uppföljning av strategin

Genomförandet av målen och åtgärderna i Egentliga Finlands strategi sker till stor del genom de nätverk och aktörsgrupper som verkar i landskapet. Genomförandet via nätverk medför utmaningar för uppföljningen av strategin. Det är inte möjligt att använda indikatorer som en enskild organisations egen verksamhet producerar, och med enbart statistiska indikatorer kan man inte direkt bedöma effekterna av de genomförda åtgärderna. Därför följs genomförandet av Egentliga Finlands strategi upp genom en kombination av tre olika uppföljningsmetoder: landskapets EVP-index (indexet för ekonomisk livskraft och prestation), Egentliga Finlands barometer samt nätverkens egen bedömning av genomförandet av åtgärderna. Uppföljningen sammanställs i årsrapporter till landskapsstyrelsen, vilka också publiceras bland annat på Egentliga Finlands förbunds webbplats. Som en del av uppföljningen granskas även strategins miljökonsekvenser. Dessutom följs landskapets regionala utvecklingsläge kontinuerligt

via den statistikuppföljning som tillhandahålls av Lounaistieto.

7.3.1. Landskapens EVP-index

Under de senaste åren har fokus i den regionala utvecklingen lagts på regionernas livskraft, attraktionskraft och hållkraft, dvs. samma teman som också utgör kärnmålen i Egentliga Finlands strategi. För att kunna analysera dessa fenomen har konsultföretaget FCG och företaget MDI, som verkar som en del av FCG, utvecklat kommunernas livskrafts-, attraktionskrafts- och hållkraftsindex (EVP-index). För uppföljningen av Egentliga Finlands strategi har ett nytt landskapsspecifikt EVP-index utvecklats. Med hjälp av detta kan man skapa en heltäckande lägesbild av den regionala utvecklingen i Egentliga Finland ur perspektiven livskraft, attraktionskraft och hållkraft, samt jämföra landskapets utvecklingspotential med andra landskap.

Landskapens EVP-index visar landskapets placering i förhållande till de övriga landskapen. Det är inte ett absolut mått på regional utveckling, utan indexvärdena varierar mellan 0 och 100. I varje variabel rangordnas landskapen så att det mest framgångsrika landskapet får 100 poäng och det minst framgångsrika 0 poäng. De övriga

landskapen skalas däremellan i enlighet med sina resultat i respektive variabel. EVP-indexets poäng är medelvärdet av poängen i samtliga variabler. Om ett landskap ligger i topp i varje variabel får det 100 indexpoäng; om det ligger sist i alla variabler får det 0 poäng. På så sätt samlas toppositioner i indexets variabler hos de mest framgångsrika landskapen, medan de som lyckas sämre får svagare placeringar.

Landskapens EVP-index baseras på de senaste tillgängliga uppgifterna om följande variabler. Indexet är fortfarande under utveckling, och de variabler som används kan komma att förändras under programperioden. Syftet är särskilt att komplettera indexet med en variabel som beskriver den biologiska mångfalden, om en tillförlitlig och regionalt jämförbar datakälla blir tillgänglig.

Livskraftsindex

1. Sysselsättningsgraden bland 15–64-åringar
2. Den privata sektorns andel av regionens arbetsplatser
3. CO₂-utsläpp per person
4. BNP per invånare
5. FoU-utgifter per invånare
6. Invånarnas disponibla nettoinkomster
7. Befolkningens utbildningsnivåindex
8. Företagstäthet per 1 000 invånare

9. Ekonomiskt försörjningsförhållande
10. Nationellt hälsoindex

Attraktionskraftsindex

1. Inflyttning mellan landskap under de tre senaste statistikåren (%)
2. Invandring till Finland under de tre senaste statistikåren (%)
3. Befolkningsförändring under de tre senaste statistikåren (%)
4. Befolkningsförändring enligt Statistikcentralens befolkningsprognos (%)
5. Demografiskt försörjningsförhållande
6. Andel av befolkningen med främmande språk som modersmål
7. Antal färdigställda bostäder per 10 000 invånare under de tre senaste statistikåren
8. Antal övernattningar (absolut tal)
9. Antal sökande till högskolor totalt
10. Andel nyantagna studerande med främmande språk av alla nyantagna

Hållkraftsindex

1. Utflyttning mellan landskap under de tre senaste statistikåren (%)
2. Utflyttning från Finland under de tre senaste statistikåren (%)
3. Antal fritidsbostäder per 1 000 invånare

4. Andel personer med högre högskoleexamen eller yrkes-högskoleexamen som stannar i examenslandskapet tre år efter examen
5. Sysselsättningsgraden bland utländska medborgare i åldern 18–64 år
6. Andel som upplever att deras livskvalitet är god under de tre senaste statistikåren
7. Andel elever i årskurs 4–5 som tycker om att gå i skolan under de tre senaste statistikåren
8. Antal bibliotekslån per invånare
9. Antal sålda teaterbiljetter per 100 invånare under de tre senaste statistikåren
10. Andel av befolkningen som bor inom YKR-zoner för hållbar mobilitet i hela landskapet

7.3.2. Egentliga Finlands barometer

Nätverken står i centrum för genomförandet av Egentliga Finlands strategi, och de aktörer som deltar i genomförandet har också den bästa uppfattningen om hur strategins olika mål uppnås. Därför spelar nätverkens och intressentgruppernas expertis en central roll i uppföljningen av strategins måluppfyllelse.

Måloppfyllelsen följs årligen upp genom en barometerundersökning, där de nätverk som är verksamma i landskapet samt Egentliga Finlands förbunds intressentgrupper bedömer graden av måloppfyllelse och målets betydelse för landskapets utveckling.

Barometerundersökningen genomförs med Egentliga Finlands förbunds befintliga Zeffi-enkätverktyg på motsvarande sätt som de tidigare Partnerskapsbarometer-undersökningarna under föregående programperioder.

7.3.3. Uppföljning av åtgärdernas genomförande

Förutom genom aktörernas expertbedömningar granskas genomförandet av Egentliga Finlands strategiska mål även genom uppföljning av hur åtgärderna framskrider. I denna uppföljning utnyttjas nätverkens egna uppskattningar av hur långt åtgärderna har genomförts. Egentliga Finlands förbund samlar årligen in uppgifter från nätverkens nyckelaktörer. Åtgärdernas genomförandegrad bedöms procentuellt enligt en femgradig skala (0 % – inte påbörjad, 25 % – inledande fas, 50 % – halvvägs, 75 % – nästan genomförd, 100 % – åtgärden genomförd). Bedömningen

av genomförandegraden baseras på expertutlåtanden, men rapporteringen i procent gör det möjligt att analysera den genomsnittliga genomförandegraden även per mål och huvudmål.

7.3.4. Finansieringsportföljer

Egentliga Finlands finansieringsportföljer beskriver hur den finansiering som fördelas inom landskapet – den som förvaltas av myndigheter och riktas till Egentliga Finland – fördelas mellan de helheter som särskilt härleds ur landskapsprogrammet. Uppföljningen genomförs i samarbete mellan Egentliga Finlands förbund, Egentliga Finlands och Mellersta Finlands NTM-centraler (nedan Livskraftscentralerna) samt Åbo stad.

Under Europeiska unionens finansieringsperiod 2021–2027 omfattar uppföljningen följande finansieringsprogram:

- AKKE – anslag för hållbar tillväxt och livskraft i regionerna
- ERUF – utvecklingsprojekt, investeringsprojekt och företagsstöd (Södra Finland)
- ESF+ – utvecklingsprojekt och företagsstöd (Västra Finland)
- Landsbygdsfinansieringens utvecklingsprojekt, investeringsprojekt, företagsstöd och Leader-projekt

- EMFAF – utvecklingsprojekt, investeringsprojekt och företagsstöd inom havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden
- Åbo stads ekosystemavtal och Innovationsstäder

Indelningen av finansieringen i portföljer är ett sätt att följa upp genomförandet av landskapsprogrammets mål och åtgärder. Portföljerna gör finansieringen synlig och stöder myndigheternas inbördes samarbete i fördelningen av medlen. Portföljerna omfattar inte de allra minsta beviljade finansieringsbeloppen, och de angivna summorna är sammanfattande och vägledande. De bygger på det finansieringsbelopp som beviljats i det ursprungliga beslutet.

Mer information om uppföljningen finns på: varsinais-suomi.fi/portfoliot.

Uppföljningen av finansieringsportföljerna uppdateras vid behov enligt Europeiska unionens fleråriga budgetram för 2028–2034.

BILAGOR

Bilaga 1: Miljörapport

Inledning

Enligt SOVA-lagen (lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program) ska en myndighet utreda och bedöma miljökonsekvenserna av de planer och program som den bereder, om deras genomförande kan ha en betydande inverkan bland annat på människor, naturen och dess mångfald, den byggda miljön, landskapet eller naturresurserna. Denna bedömning kallas miljökonsekvensbedömning av planer och program.

I den miljörapport som utarbetas som resultat av SOVA-bedömningen beskrivs planens eller programmets betydande miljökonsekvenser.

Enligt jämställdhetslagen har myndigheterna en skyldighet att främja jämställdhet mellan könen i all sin verksamhet. Enligt likabehandlingslagen ska myndigheterna bedöma hur deras

verksamhet påverkar olika befolkningsgrupper och vidta åtgärder för att främja likabehandling. I denna miljörapport har dessa teman också behandlats på en allmän nivå.

De val som gjorts i beredningen av Egentliga Finlands strategi 2040+ grundar sig på en bred och interaktiv process. Bedömningen av konsekvenserna, inklusive miljökonsekvenserna, har integrerats i beredningsprocessen. Miljökonsekvensbedömningen har genomförts som en expertbedömning under processens gång. Bedömningen har utarbetats av specialsakkunnig Arttu Koskinen (ingenjör YH) vid regionplaneringsgruppen med stöd av andra experter inom regionplaneringen.

Egentliga Finlands strategi består av tre huvudmål: ett hållbart och livskraftigt Egentliga Finland, ett unikt och attraktivt Egentliga Finland och Egentliga Finland för dig. Under varje huvudmål har tre målgrupper identifierats, vilka innehåller de åtgärder i landskapsprogrammet 2026–2029 som genomför

strategin. Strategins genomgående teman är fyra: hållbar ekonomi och konkurrenskraft, naturen och den gröna omställningen, resiliens och säkerhet samt förnyelseförmåga och framtidsberedskap.

Egentliga Finlands strategi präglas genomgående av en strävan efter hållbar utveckling. Hållbarheten kommer starkt till uttryck i såväl strategins huvudmål som i åtgärderna i landskapsprogrammet och i de genomgående temana. Vid genomförandet av huvudmålen beaktas och följs målen för hållbar utveckling i FN:s Agenda 2030-handlingsprogram.

Egentliga Finlands nuläge

Egentliga Finlands miljö kännetecknas av mångfald. Den naturliga miljön utgörs av en rik variation av landskap: de karga klipporna i ytterskärgården, den mångformiga innerskärgården och kusten, odlingsområdena i älvdalarna med lundar och traditionella kulturland-

skap, de istidsformade åsarna samt de gränsnära vildmarksbetonade skogs- och myrområdena. I landskapet finns fyra nationalparker: Skärgårdshavets, Bottenhavets, Teijos och Kurjenrahkas nationalparker. Landskapets miljötillstånd följs upp brett, och information delas bland annat via webbplatsen Ympäristö NYT.

Egentliga Finlands regionala struktur innefattar flera centrum. Åboregionen utgör landskapets kärna, och dess omfattande väg- och järnvägsnät knyter samman de regionala centrumen Loimaa, Salo, Pargas och Nystad. Det transeuropeiska TEN-T-nätet går från Stockholm via Åbo och Nådendals hamnar längs vägar och järnvägar mot Helsingfors och omfattar även Åbo flygplats. Centrala industribranscher är den maritima industrin, läkemedelsindustrin och livsmedelsindustrin.

Förlusten av biologisk mångfald fortskrider globalt, i Finland och även i Egentliga Finland. Av de bedömda arterna i Finland har cirka 12 procent

klassats som hotade. Situationen för naturtyperna är ännu mer alarmerande: nästan hälften av landets naturtyper är hotade, och i södra Finland upp till 59 procent. Utvecklingen bedöms fortsätta gå i en allt sämre riktning. Enligt Egentliga Finlands grönstrukturutredning finns det också i landskapet många hotade arter och naturtyper, vars skydd och restaurering är en central regional fråga. Finland har förbundit sig till FN:s och EU:s mål för biologisk mångfald, enligt vilka förlusten av biologisk mångfald ska stoppas och vändas till återhämtning senast år 2030. Trettio procent av land- och havsområdena ska skyddas, varav en tredjedel strikt. Enligt grönstrukturutredningen är 3,8 procent av Egentliga Finlands landareal strikt skyddad och totalt 5,6 procent omfattas av strikt skydd eller begränsad användning. För havsområdena är motsvarande siffror 9,8 respektive 27,8 procent. För att uppnå målen för biologisk mångfald krävs, utöver att öka den skyddade arealen, ett brett stöd för naturens mångfald även på oskyddade områden. I Egentliga Finland är det särskilt viktigt att trygga olika lundar, traditionella biotoper, kalkklippor, vissa myrtyper och lerjordarnas rinnande vattendrag. Centrala verktyg för att genomföra målen för biologisk mångfald på nationell nivå är den nationella strategin för

biologisk mångfald samt den nationella återställningsplanen som genomför EU:s restaureringsförordning. Egentliga Finlands regionala program för biologisk mångfald utarbetas som en del av det omfattande och fleråriga Priodiversity LIFE-projektet.

Förbättringen av Skärgårdshavets svaga tillstånd är ett centralt gemensamt mål för landskapet. Skärgårdshavet belastas särskilt av övergödande näringsutsläpp från dess avrinningsområde och är det enda havsområdet i Finland som finns på Helcoms Hot Spot-lista. Enligt Statens revisionsverk räcker de nuvarande åtgärderna inte till för att förbättra situationen i Skärgårdshavet, utan betydande ytterligare åtgärder behövs. Centrala verktyg för att förbättra havets tillstånd är Skärgårdshavsprogrammet, åtgärdsprogrammen för vatten- och havsvård samt färdplanen för vattenskyddet inom jordbruket i Skärgårdshavets avrinningsområden.

Det regionala klimatarbetet styrs av Egentliga Finlands klimatifärdplan. Målet är att uppnå koldioxidneutralitet och minska utsläppen med 80 procent från 2005 års nivå fram till 2035. Till år 2022 hade utsläppen minskat med 38 procent. De nationella utsläppen från elproduktionen har minskat kraftigt: kalkylmässigt var redan 95 procent av elproduktionen utsläppsfri år 2024.

Regionalt har utsläppsminskningarna i energiproduktionen lyckats särskilt inom fjärrvärmen. De största utsläppssektorerna i Egentliga Finland är energiproduktion (30 %), vägtrafik (28 %) och jordbruk (17 %). För att nå det regionala klimatmålet krävs ytterligare utsläppsminskningar inom alla sektorer samt en betydande förstärkning av kolsänkor och kollager. På nationell nivå har situationen för kolsänkor försämrats så kraftigt att det hotar att äventyra Finlands mål om koldioxidneutralitet år 2035.

Utvecklingen av Egentliga Finlands region- och samhällsstrukturer styrs bland annat genom landskapsplanen, MAL-avtalet och trafiksystemarbetet. Målen för stadsutvecklingen är en attraktiv, förtätad och högkvalitativ byggd miljö där natur-, rekreations-, landskaps- och kulturvärden tryggas. Utvecklingen av järnvägstrafiken är ett centralt mål i trafiksystemarbetet, med fokus på att främja byggandet av Västbanan och att inleda lokal tågtrafik. Ett trafiksystem som bygger på järnvägs- och kollektivtrafik samt gång och cykling minskar utsläppen och möjliggör en balanserad utveckling av samhällsstrukturer. Förutsättningarna för rekreation och naturturism är goda i hela landskapet, både inom och utanför nationalparkerna. Befolkningens välfärd och hälsa främjas i samarbete mellan

olika aktörer i landskapet, med den regionala välfärdsplanen som det viktigaste verktyget.

Egentliga Finland är Finlands viktigaste livsmedelsproduktionsområde. Växt- och djurproduktionen är mångsidig och präglar både natur- och kulturlandskapet i stor utsträckning. Även fiskerinäringen har stor betydelse, och livsmedelsindustrin är en central produktionssektor. Utvecklingen av en hållbar, förnyande och innovativ livsmedelskedja är ett viktigt regionalt mål. Ett hållbart livsmedelssystem är också ett av huvudtemana i den regionala färdplanen för cirkulär ekonomi, tillsammans med tekniska kretslopp samt mobilitet och logistik. Den separata färdplanen Från återvinning till cirkulär ekonomi syftar till att uppnå målen i den nationella avfallsplanen i Sydvästra Finland.

Skogsbruket i Egentliga Finland är omfattande: hälften av landskapet består av skog, varav merparten är produktionsskog. År 2023 var trädvolymens tillväxt 3,4 miljoner kubikmeter och avverkningen 3,2 miljoner kubikmeter, varav cirka 86 procent var avverkningsuttag och 14 procent naturlig avgång och spillved. Den gemensamma synen på skogsbrukets utveckling bland skogssektorns aktörer i regionen har sammanställts i Skogsprogrammet för

Sydvästra Finland.

Gruvindustrin i Egentliga Finland domineras av kalkstens- och byggstensgruvor. Dessutom bryts ås- och bergmaterial för byggnation och byggindustri på flera håll i landskapet. För att möta tillväxten i Åboregionen har huvuddelen av bergmaterialuttaget koncentrerats till ett fåtal större platser. De största grundvattenområdena finns längs de långa åsformationerna i Salo- och Loimaaregionerna, men ett nätverk av mindre grundvattenområden täcker hela landskapet.

Egentliga Finlands kulturhistoria är exceptionellt rik. Den långa bosättningshistorien har lämnat tusentals fornlämningar. Den byggda kulturmiljön har utvecklats under århundraden och är av nationell betydelse. Även landskapets naturliga miljö bär tydliga spår av kulturpåverkan. Det nutida kulturlivet är mycket mångsidigt, både inom institutionella och fria konstfält. Utbildning inom konst- och kultursektorn erbjuds på flera utbildningsnivåer.

Likabehandling är en grundläggande rättighet inskriven i Finlands grundlag. Likabehandling innebär att alla människor är lika värda oavsett till exempel kön, ålder, etniskt ursprung eller funktionsnedsättning. Likabehandling uppnås dock inte i Finland i enlighet med målen. Enligt Statistikcen-

tralen är kvinnors genomsnittliga lön endast 84 procent av männens. Kvinnor använder också över en femtedel mer tid på hushållsarbete än män. Mäns förväntade livslängd och andel med högre utbildning är betydligt lägre än kvinnors, och deras arbetslöshet är högre. Frågor om likabehandling och jämställdhet omfattar många områden inom både det privata och det samhällsliga livet. Statsrådets kansli följer upp genomförandet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna genom en omfattande uppsättning indikatorer, till exempel inom teman som personlig frihet, rättssäkerhet, familjeliv, ytttrandefrihet och delaktighet.

Genomförande av bedömningen

Målen i Egentliga Finlands strategi 2040+ och åtgärderna i landskapsprogrammet 2026–2029 är allmänna och beskriver landskapets gemensamma vilja. Denna bedömning har genomförts genom att närma sig strategins mål via de åtgärder i Egentliga Finlands landskapsprogram som genomför strategin. På grund av den övergripande karaktären kan åtgärderna i praktiken genomföras på många olika sätt. Därför är också bedömningen av miljökonsekvenser samt konsekvenserna för jämställdhet och likabehandling oundvikligen av allmän karaktär.

Egentliga Finlands strategi har utarbetats i brett samarbete mellan landskapets aktörer och nätverk. Denna miljörapport har tillsammans med landskapsstrategin och -programmet varit ute på en omfattande remissbehandling hösten 2025. Miljörapporten har kompletterats utifrån de synpunkter som inkommit under remissen, bland annat när det gäller miljöbedömningens effekter, uppföljningen av miljökonsekvenserna samt vissa åtgärders skadliga konsekvenser och möjligheter att mildra dem.

För åtgärderna i landskapsprogrammet, som genomför Egentliga Finlands strategi, har de miljökonsekvenser som anges i 2 § 2 mom. i SOVA-lagen bedömts. Konsekvenserna av varje åtgärd har bedömts inom sju kategorier:

1. Konsekvenser för människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel
2. Konsekvenser för mark, vatten, luft, vegetation och fauna
3. Konsekvenser för begränsningen av klimatförändringen
4. Konsekvenser för anpassningen till klimatförändringen
5. Konsekvenser för den biologiska mångfalden
6. Konsekvenser för samhällsstrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden och kulturarvet

7. Konsekvenser för användningen av naturresurser

Bedömningen av varje åtgärds miljöeffekter inom respektive kategori har gjorts på en fyrgradig skala: skadliga konsekvenser (–), inga betydande konsekvenser (0), motstridiga konsekvenser (+/–) och positiva effekter (+). Samma skala har använts för att bedöma jämställdhets- och likabehandlingskonsekvenserna. Bedömningarna baserar sig på aktuell forskning, uppföljningsdata och expertkunskap om miljötillståndet och effekterna av olika åtgärder på det.

Den samlade miljöeffekten för varje åtgärd har bedömts inom fyra kategorier: inga betydande konsekvenser (0), motstridiga konsekvenser (+/–), positiva effekter (+) och tydligt positiva effekter (++). Den samlade effekten har bedömts utifrån vilka effekter åtgärden bedömts ha inom de olika kategorierna. Om inga betydande miljökonsekvenser har identifierats i någon kategori har den samlade bedömningen angetts som inga betydande konsekvenser (0). Om åtgärden har bedömts ha skadliga konsekvenser i någon kategori, eller motstridiga konsekvenser i lika många eller fler kategorier än positiva effekter, har den samlade bedömningen angetts som motstridiga konsekvenser (+/–).

Om fler positiva effekter har bedömts finnas i en kategori än motstridiga konsekvenser, har den samlade bedömningen angetts som positiva effekter (+). Om fler positiva effekter har bedömts finnas i två eller fler kategorier än motstridiga konsekvenser, har den samlade bedömningen angetts som tydligt positiva effekter (++). Inga åtgärder har enligt denna bedömning bedömts ha en entydigt skadlig total effekt på miljön, eftersom ingen åtgärd har bedömts ha fler skadliga än motstridiga eller positiva effekter.

Resultaten av bedömningen

Enligt bedömningen är huvuddelen av de samlade miljöeffekterna av åtgärderna i landskapsprogrammet tydligt positiva (22/59) eller positiva (10/59), eller så konstaterades inga betydande miljöeffekter (11/59). För flera åtgärder bedömdes dock de samlade miljöeffekterna vara motstridiga (16/59). Positiva effekter på jämställdhet och likabehandling bedömdes förekomma i något mindre än hälften av programmets åtgärder (21/59). För övriga åtgärder (38/59) bedömdes inga betydande konsekvenser för jämställdheten eller likabehandlingen. Bedömningen av

åtgärderna och dess motiveringar redovisas i tabellerna 1–3.

Om ett mål bedömts vara motstridigt, antingen i en enskild kategori eller i sin helhet, innebär det att de mer detaljerade planer och åtgärder som genomför målet kan genomföras på sätt som antingen är miljömässigt negativa eller positiva. I sådana fall är det särskilt viktigt att noggrant avväga de miljökonsekvenser som följer av de mer detaljerade planerna och åtgärderna. Mål som syftar till att omorganisera samhällets materiella förutsättningar, såsom omställningen av energi- eller transportsystemet, är trots delvis negativa miljökonsekvenser nödvändiga för att uppnå hållbarhetsmålen. Dessa mål har dock positiva miljöeffekter endast om de ersätter befintliga, mer miljöskadliga strukturer och verksamhetssätt, och inte uppstår parallellt med dem. Att målen bedömts som motstridiga ur miljösynpunkt återspeglar också den osäkerhet som följer av strategins och programmets övergripande karaktär: eftersom målen och åtgärderna av dokumentets natur är allmänt formulerade, är det svårt eller omöjligt att exakt bedöma deras miljöeffekter.

För de åtgärder som bedömts ha motstridiga samlade miljöeffekter har den skriftliga bedömningen även uppmärksammat möjligheterna att

minska skadliga miljökonsekvenser. Bland miljöeffektkategorierna framträder de negativa konsekvenserna för den biologiska mångfalden särskilt i samband med trafik- och energiinfrastukturåtgärder som orsakar betydande förändringar i markanvändningen. Spänningen mellan dessa åtgärder och målen för biologisk mångfald är viktig att identifiera. De skadliga konsekvenser som genomförandet av målen kan medföra för mångfalden bör i alla lägen undvikas, begränsas, korrigeras och i sista hand kompenseras enligt kompensationshierarkin, så att strategins övergripande mål om att främja hållbar utveckling inte äventyras och förlusten av biologisk mångfald kan stoppas.

Ett särskilt utmanande element för uppnåendet av landskapsstrategins hållbarhetsmål är den eftersträlvade ekonomiska tillväxten. Att frikoppla ekonomisk tillväxt från miljöskador har visat sig vara ett komplext problem. För att lösningen av miljöproblemen och ekonomisk tillväxt ska kunna ske samtidigt krävs en absolut frikoppling av tillväxten från alla de miljöskador där miljöns bärkraft för närvarande över-skrids. Hittills har absolut frikoppling mellan ekonomisk tillväxt och miljöskador endast uppnåtts inom begränsade geografiska områden och för enskilda miljöproblem. Där sådana begränsade

frikopplingar har uppnåtts – exempelvis när det gäller utsläpp av växthusgaser – har andra miljöproblem, såsom resursförbrukning eller förlust av biologisk mångfald, samtidigt ökat. Mot denna bakgrund är de tillväxtinriktade målen och åtgärderna i landskapsstrategin och landskapsprogrammet svåra att helt förena med flera av dess miljömål. Samordningen är dock nödvändig för att uppnå strategins hållbarhetsmål. Denna utmaning har också identifierats inom prioriteringsområdet Omställningen till en hållbar ekonomi i den smarta specialiseringsstrategin.

Inga av åtgärderna i landskapsprogrammet bedömdes ha entydigt negativa miljökonsekvenser i någon kategori. De mål och åtgärder som valts till landskapsstrategin och -programmet syftar i grunden till hållbar utveckling. Strävan efter hållbar utveckling omfattar också främjandet av jämställdhet och likabehandling. Därför har strategin och programmet inte inkluderat mål eller åtgärder med klart negativa miljökonsekvenser eller negativa konsekvenser för jämställdheten och likabehandlingen.

Genomförandet av Egentliga Finlands strategimål följs upp genom livskrafts-, attraktionskrafts- och hållkraftsindexet (EVP-indexet), Egentliga Finlands barometer samt uppföljningen av åtgärdernas genomförande. Infor-

mationen produceras huvudsakligen av Egentliga Finlands förbunds intressentgrupper och regionala nätverk. EVP-indexet innehåller en variabel för klimatutsläpp per person, och indexet utvecklas under programperioden. Målet är särskilt att lägga till en variabel som beskriver den biologiska mångfalden. Miljöeffekter behandlas också i samband med landskapsprogrammets årsöversikter.

Vid uppföljningen av målen är det viktigt att fästa uppmärksamhet vid utvecklingen av miljöeffekterna. Framstegen i de åtgärder som bedömts ha positiva miljöeffekter speglar direkt en positiv utveckling av miljökonsekvenserna. I uppföljningen av åtgärder som bedömts ha motstridiga miljöeffekter bör man särskilt beakta vilka miljöeffekter som de valda genomförandesätten medför. Att vidareutveckla uppföljningen genom att utvidga EVP-indexet till att omfatta miljöeffekter, och att följa upp miljöeffekterna som en integrerad del av uppföljningen av landskapsstrategins och landskapsprogrammets genomförande, är av avgörande betydelse.

Sammanfattning

Målen i Egentliga Finlands strategi 2040+ och de genomgående teman som löper genom dokumentet betonar den samlade hållbarheten. Enligt denna bedömning är de samlade miljöeffekterna av åtgärderna i landskapsprogrammet 2026–2029, som genomför strategin, huvudsakligen positiva eller utan betydande miljökonsekvenser. Samtidigt är de samlade miljöeffekterna av flera av åtgärderna motstridiga, och främjandet av vissa miljömål kan försvåra genomförandet av andra. Vissa åtgärder har också negativa konsekvenser i enskilda miljöeffektkategorier. Konsekvenserna av åtgärderna för jämställdheten och likabehandlingen bedömdes vara positiva eller utan betydande inverkan.

Miljöbedömningen har genomförts i enlighet med SOVA-lagen under programmets beredning. De observationer som presenteras i miljörapporten och den respons som erhöles under remissbehandlingen hösten 2025 har påverkat den slutliga utformningen av landskapsstrategin och det landskapsprogram som genomför strategin. Den delvisa motsättningen mellan strategins och programmets miljömål och andra mål, liksom det särskilda behovet

av samordning, har gjorts mer synlig i dokumentet, särskilt när det gäller miljöeffekterna av klimatåtgärder och projekt inom den gröna omställningen. Bedömningen och uppföljningen av miljöeffekter har stärkts och betonats som en del av uppföljningen av strategins genomförande. Hur responsen från remissbehandlingen har påverkat själva landskapsstrategin och landskapsprogrammet beskrivs i beslutsprocessen.

Utifrån denna miljöbedömning skulle vidtagandet av åtgärderna i landskapsprogrammet, som genomför Egentliga Finlands strategi, på många sätt förbättra miljötillståndet jämfört med om programmet inte genomförs. Vissa åtgärder kan dock också ha negativa miljökonsekvenser, beroende på hur de genomförs. Vid genomförandet av programmet bör särskild uppmärksamhet fästas vid den kontinuerliga bedömningen av miljöeffekterna samt vid vikten av att undvika, minska, korrigera och i sista hand kompensera negativa miljökonsekvenser i takt med att planerna och åtgärderna preciseras. Det är viktigt att miljöeffekterna av programets åtgärder följs upp och integreras i uppföljningen av genomförandet. I synnerhet vid genomförandet av åtgärder som bedömts ha motstridiga eller delvis negativa miljökonsekvenser bör

man noggrant välja sådana genomförandesätt som främjar landskapsstrategins övergripande mål om hållbar utveckling.

Tabell 1 (1/2) Ett hållbart och livskraftigt Egentliga Finland		Människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel	Mark, vatten, luft, vegetation och organismer	Begränsning av klimatförändringen	Anpassning till klimatförändringen	Biologisk mångfald	Samhällsstruktur och kulturarv	Utnyttjande av naturresurser	Sammanlagd miljöpåverkan	Jämställdhet och likabehandling	Motiveringar till miljökonsekvensbedömningen	
[0] Inga betydande konsekvenser [-] Negativa konsekvenser [+/-] Motstridiga effekter [+] Positiva effekter [++] Tydligt positiva effekter												
Tillväxtinriktat och hållbart företagande												
1	Bygga upp ett regionalt startup-program och -nätverk.	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+/-	0	Att frikoppla den ekonomiska tillväxten från negativa miljökonsekvenser är en utmaning. Avgörande är vilka typer av verksamhet som ger upphov till tillväxt, och huruvida de nya tillväxtskapande verksamheterna ersätter äldre verksamheter med större miljöpåverkan eller uppstår parallellt med dem. Genom att främja ersättandet av miljöskadlig verksamhet med mer miljövänliga alternativ är det möjligt att minska den totala miljöbelastningen.	
2	Utarbeta ett regionalt program för företagens internationalisering.	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-		+/-	0	se 1
3	Starta ett FoUI-tillväxtprogram för att öka företagens FoUI-investeringar.	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-		+/-	0	Se 1
4	Stärka högskolornas, yrkesutbildningsanstaltarnas och forskningsinstitutens förutsättningar att bedriva tillväxtinriktat FoUI-samarbete med företag i regionen.	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-		+/-	0	Se 1
Avancerade omställningstekniker												
5	Förbättra kvaliteten och interoperabiliteten hos öppna data samt utveckla dataprodukter. Utarbeta en lägesbild och ett tillväxtprogram för Egentliga Finlands dataekonomi och datarum.	+/-	0	+/-	0	0	0	+/-	+/-	+	Utvecklingen av datateknik kräver en kraftig ökning av serverkapaciteten, vilket avsevärt ökar energiförbrukningen och användningen av naturresurser. Avgörande är om de nya verksamheterna ersätter sådana som orsakar större miljöpåverkan. Genom att främja ersättandet av miljöskadlig verksamhet med mer miljövänliga alternativ är det möjligt att minska den totala miljöbelastningen. De framväxande datateknikerna kan också ha oförutsägbara samhälleliga konsekvenser.	
6	Uppmuntra aktörer i landskapet att utnyttja artificiell intelligens och andra nya datatekniker i sin affärsverksamhet, och pilotera användningsmöjligheterna för dessa fördomsfritt inom alla sektorer.	+/-	0	+/-	0	0	0	+/-		+/-	0	Se 5
7	Identifiera möjligheter till dubbla användningsområden för produkter och tjänster vid möten mellan aktörer.	0	0	0	0	0	0	0		0	0	
8	Stärka beredskapen hos företagen i Egentliga Finland att delta i försvarsupphandlingar.	0	0	0	0	0	0	0		0	0	

[illegible]

Tabell 2 (1/2) Ett unikt och attraktivt Egentliga Finland		Människors hälsa, levnads- förhållanden och trivsel	Mark, vatten, luft, vegetation och organismer	Begränsning av klimatförändrin gen	Anpassning till klimatförändrin gen	Biologisk mångfald	Samhällsstrukt ur och kulturarv	Utnyttjande av naturresurser	Sammanlagd miljöpåverkan	Jämförbarhet och likabehandling	Motiveringar till miljökonsekvensbedömningen
[0] Inga betydande konsekvenser [-] Negativa konsekvenser [+/-] Motstridiga effekter [+] Positiva effekter [++] Tydligt positiva effekter											
Företagar- och kompetensvänlighet											
18	Stärka den högkvalitativa Invest in-verksamheten med färdiga servicepaket.	0	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-	+/-	0	Se 1
19	Förena arbete och arbetstagare i Egentliga Finland.	0	0	0	0	0	0	0	0	+	
20	Öka organisationernas beredskap att anställa internationella arbetstagare och locka nya arbetstagare till landskapet även från andra delar av Finland.	0	0	0	0	0	0	0	0	+	
21	Föra människor samman och möjliggöra skapandet av stödnätverk för nya invånare i Egentliga Finland, särskilt för dem som flyttat ensamma till landskapet och för experternas familjer.	+	0	0	0	0	0	0	+	+	Att stärka de sociala nätverken stöder välbefinnandet på ett övergripande sätt, vilket har en positiv inverkan på invånarnas hälsa, levnadsförhållanden och trivsel.
22	Stärka kännedomen om den högklassiga och mångsidiga kompetens som finns i högskolorna och yrkesläroanstalterna i Egentliga Finland både nationellt och internationellt.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
23	Stärka modellerna för stöd till studenter och studier samt ett aktivt studentliv i Egentliga Finland.	+	0	0	0	0	0	0	+	+	Se 21
24	Påverka fördelningen av FoUI- och utbildningsfinansiering till högskolorna och yrkesläroanstalterna så att den stöder teman som är viktiga för Egentliga Finland.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Fungerande och konkurrenskraftiga transportförbindelser											
25	Göra rese- och transportkedjorna västerut kända: marknadsföra flygförbindelserna från Åbo flygplats samt fartygs- och tågförbindelserna från Egentliga Finland till Europa.	0	0	-	0	0	+	0	+/-	0	Turism och flygtrafik har betydande negativa klimatkonsekvenser. Turismens klimatkonsekvenser kan minskas om flygtrafik i ökande grad ersätts med fartygs- och tågförbindelser. Fungerande och ändamålsenliga transportförbindelser är en väsentlig del av en hållbar samhällsstruktur. Nackdelarna kan mildras genom att hållbara färd sätt betonas i planeringen och genomförandet av trafiksystemet.
26	Utveckla fungerande förbindelser för att möta logistikens, näringslivets och boendets behov.	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+/-	0	Se 1, 25, 27
27	Främja det fullständiga genomförandet av Västbanan och kartlägga möjligheterna att utveckla fasta förbindelser västerut från Åbo.	0	+/-	+/-	0	-	+	+/-	+/-	0	Att ersätta annan trafik med järnvägstrafik har betydande positiva miljöeffekter. Nya trafikförbindelser medför dock negativa miljökonsekvenser till följd av förändringar i markanvändningen. En fast förbindelse skulle medföra omfattande, mångfacetterade och betydande negativa miljökonsekvenser i skärgården till följd av markanvändningsförändringar. Genom noggrann planering och omsorgsfullt genomförande kan de negativa miljökonsekvenserna minskas, åtgärdas eller i sista hand kompenseras, men de kan inte helt undvikas.
28	Förbereda uppdateringen av TEN-T-nätverket 2028–2033 och intensifiera samarbetet särskilt mellan Finland, Åland och Sverige. Målet är att den fasta förbindelsen ska godkännas som en gränsöverskridande transportkorridor inom det officiella TEN-T-nätverket när nätverket omprövas år 2028.	0	+/-	+/-	0	-	+	+/-	+/-	0	Se 27

Tabell (2/2) Ett unikt och attraktivt Egentliga Finland		Människors hälsa, levnads- förhållanden och trivsel	Mark, vatten, luft, vegetation och organismer	Begränsning av klimatförändrin gen	Anpassning till klimatförändrin gen	Biologisk mångfald	Samhällsstrukt ur och kulturarv	Utnyttjande av naturresurser	Sammanlagd miljöpåverkan	Jämförbarhet och likabehandling	Motiveringar till miljökonsekvensbedömningen
[0] Inga betydande effekter [-] Negativa effekter [+/-] Motstridiga effekter [+] Positiva effekter [++] Tydligt positiva effekter											
Särpräglade upplevelsetjänster och kulturverksamhet											
29	Sprida information utanför landskapet om Egentliga Finlands styrkor och behov.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
30	Kommunicera gemensamt om Egentliga Finlands identitet och lyfta fram dess särprägel och unikhet.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
31	Stärka marknadsföringen av lokala upplevelse- och kultur-tjänster. Utveckla byaturismen och efterfrågan på vinter-säsongens turism genom att paketera skärgårdens höst och vinter till attraktiva produkter.	+	0	-	0	+/-	+	0	+/-	0	Att stärka skärgårdens och byarnas livskraft bidrar till att bevara invånarnas levnadsförhållanden samt Egentliga Finlands kulturarv och den natur som är knuten till det. Ökad turism medför dock betydande negativa konsekvenser för klimatet och den biologiska mångfalden. Turismens negativa miljökonsekvenser kan mildras genom att mer hållbara färdmedel betonas i utvecklingen av turismen.
32	Förbättra cykelturismens leder och tjänster samt öka Egentliga Finlands synlighet som ett europeiskt cykelturismsmål.	+	0	+/-	0	+/-	+	0	+	0	En ökning av cykelturismen har tydligt positiva effekter på klimatet, hälsan och samhällsstrukturen. Samtidigt innebär ökad turism även betydande negativa miljökonsekvenser. Dessa kan mildras genom att mer hållbara färdmedel betonas i utvecklingen av turismen.
33	Säkerställa att de unika kulturmiljöerna förblir attraktiva och göra Egentliga Finland till ett kändare kulturhistoriskt rikt resmål.	+	+	-	0	+/-	+	0	+/-	0	Se 31

Tabell 3 (1/2) Egentliga Finland för dig		Människors hälsa, levnads- förhållanden och trivsel	Mark, vatten, luft, vegetation och organismer	Begränsning av klimatförändrin gen	Anpassning till klimatförändrin gen	Biologisk mångfald	Samhällsstru- tur och kulturarv	Utnyttjande av naturresurser	Sammanlagd miljöpåverkan	Jämförbarhet och likabehandling	Motiveringar till miljökonsekvensbedömningen	
[0] Inga betydande konsekvenser [-] Negativa konsekvenser [+/-] Motstridiga effekter [+] Positiva effekter [++] Tydligt positiva effekter												
Kompetent medborgarskap												
34	Satsa på att höja utbildnings- och kompetensnivån genom att stärka de grundläggande färdigheterna redan från småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen.	+	0	0	0	0	0	0	+	+	Kompetensfrämjande åtgärder stöder och ökar människornas handlingsförmåga och delaktighet i ett föränderligt samhälle, vilket har en positiv inverkan på deras hälsa, levnadsförhållanden och trivsel. Se 34	
35	Säkerställa utbildningens kvalitet och dess förmåga att möta framtidens arbetslivsbehov, särskilt inom branscher med brist på kompetent arbetskraft.	+	0	0	0	0	0	0		+		
36	Producera fungerande och tillgängliga utbildnings- och kompetenstjänster för den arbetsföra befolkningen i samarbete mellan utbildningsanordnare, organisationer och den tredje sektorn.	+	0	0	0	0	0	0		+		
37	Sammanställa regionala praktikplatsbanker för att stödja läroanstalterna.	0	0	0	0	0	0	0		0		
38	Upprätta avtal mellan högskolorna och företag och organisationer i landskapet om de första arbetsplatserna för nyutexaminerade.	+	0	0	0	0	0	0		+		
39	Sammanföra arbetsgivare och studerande regelbundet.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Se 34	
40	Bygga smidiga utbildningsvägar mellan olika utbildningsnivåer och läroanstalter för fortsatta studier.	+	0	0	0	0	0	0	+	+		Se 34
Välfärd och ett gott liv												
41	Trygga befolkningens välfärd genom ett nära samarbete mellan alla sektorer.	+	0	0	0	0	0	0	+	+	Välfärdsfrämjande åtgärder har en positiv inverkan på invånarnas hälsa, levnadsförhållanden och trivsel. Gemenskap och delaktighet har en positiv inverkan på välbefinnandet, stadsbilden och trivseln. Se även punkt 21. Åtgärder som stärker natur- och kulturvälbefinnandet förutsätter att man värnar om naturen och kulturarvet, vilket har omfattande positiva miljöeffekter. Beredskap är en väsentlig del av anpassningen till klimatförändringen och trygghandet av sunda levnadsförhållanden. Se 42	
42	Motverka ensamhet och stärka gemenskapen genom att införa tidigare beprövade metoder och öka antalet gemensamma mötesplatser.	+	0	0	0	0	+	0		++		+
43	Främja invånarnas natur- och kulturellerade välbefinnande i Egentliga Finland.	+	+	0	+	+	+	0		++		+
44	Samordna beredskapsplanerna som gäller Egentliga Finland och se till att de tas i bruk på alla nivåer.	+	0	0	+	0	0	0		++		0
45	Stärka demokratifostran och demokratikunskapen på alla samhällsnivåer.	+	0	0	0	0	+	0		++		+
46	Stödja landskapets aktörer och invånare i att genomföra hållbarhetsomställningen på ett rättvist och effektivt sätt.	+	+	+	+	+	+	+	++	+	Syftet med hållbarhetsomställningen är att ge upphov till positiva miljöeffekter. Se punkt 44. En smidig vardag är en central del av en fungerande samhällsstruktur och en trivsamt livsmiljö. Rörlighet har omfattande negativa miljökonsekvenser, vilka kan mildras genom åtgärder som minskar behovet av förflyttningar. En ökning av när servicen och förbättring av livsmiljöns trivsel förbättrar samhällsstrukturen, stadsbilden och trivseln. Att ersätta annan trafik med spårtrafik har betydande positiva miljöeffekter.	
47	Stresstester görs för bostadsområden, och faktorer som försvårar en smidig vardag avlägsnas.	+	0	0	+	0	+	0	++	+		
48	Minska behovet av vardagliga förflyttningar genom att förbättra när servicen och planera trivsel- och funktionsvänliga livsmiljöer.	+	0	+	0	+	+	+	++	+		
49	Välja en modell för organisering av närtågstrafiken, och säkerställa finansieringen för den första fasen.	0	0	+	0	0	+	0	++	0		
50	Ta fram en heltäckande plan för kollektivtrafiksystemet som beaktar trafikmiljöns kvalitet, resekedjor och faktorer som påverkar en smidig vardag.	+	0	+	+	0	+	0	++	+		
En ökning av kollektivtrafikens andel som färdstätt har betydande positiva miljöeffekter. En smidig vardag är en central del av en fungerande samhällsstruktur och en trivsamt livsmiljö.												

Tabell 3 (2/2) Egentliga Finland för dig		Människors hälsa, levnads- förhållanden och trivsel	Mark, vatten, luft, vegetation och organismer	Begränsning av klimatförändrin gen	Anpassning till klimatförändrin gen	Biologisk mångfald	Samhällsstrukt ur och kulturarv	Utnyttjande av naturresurser	Sammanlagd miljöpåverkan	Jämförbarhet och likabehandling	Motiveringar till miljökonsekvensbedömningen
[0] Inga betydande effekter [-] Negativa effekter [+/-] Motstridiga effekter [+] Positiva effekter [++] Tydligt positiva effekter											
Mångformig natur och gemensam kulturmiljö											
51	Genomföra åtgärder för att förbättra vattnens tillstånd i hela Skärgårdshavets avrinningsområde för att återställa naturen och uppnå god vattenstatus.	+	+	0	+	+	0	+	++	0	Att förbättra Skärgårdshavets och dess avrinningsområdes tillstånd har betydande, omfattande och långsiktigt positiva miljöeffekter. Se även punkt 14.
52	Intensifiera samarbetet mellan aktörer och skapa möjligheter för landskapets invånare och fritidsboende att delta i och stödja arbetet för Skärgårdshavet.	+	+	0	+	+	0	+		+	Se 51
53	Synliggöra arbetet för att förbättra Skärgårdshavets tillstånd och se till att det värdesätts.	+	+	0	+	+	0	+		0	Se 51
54	Göra Skärgårdshavets avrinningsområde till ett modellområde för näringsämnenas kretslopp.	+	+	0	+	+	0	+		0	Se 51 och 14
55	Egentliga Finland går mot naturpositivitet.	+	+	+	+	+	+	+		0	Naturens biologiska mångfald är oupplöstligt kopplad till alla miljöeffekter, och att förbättra dess tillstånd är nödvändigt och centralt för att minska alla negativa miljökonsekvenser. Den biologiska mångfalden är också ett väsentligt element när det gäller kulturarv och landskap.
56	Främja utvecklingen av Egentliga Finlands landskapsmiljö och mångformiga kulturmiljö samt bevara de historiska lagren.	+	0	0	0	+	+	0	++	0	De naturvärden som finns i kulturmiljöer är en central del av Egentliga Finlands biologiska mångfald och kulturarv.
57	Identifiera markanvändningsutvecklingens skadliga konsekvenser för naturen och minimera försämrade naturvärden som orsakas av byggande.	+	0	0	+	+	+	0	++	0	En kritisk bedömning av markanvändningens effekter på naturen är nödvändig för att förbättra naturens tillstånd, skapa en trygg, hälsosam och trygg livsmiljö samt för kvaliteten på den byggda miljön, landskapet och stadsbilden.
58	Samutveckla nya upplevelsetjänster och kulturprodukter tillsammans med konst- och kulturaktörer, företag och offentliga aktörer.	+	+	0	0	0	+	0	++	+	Kultursatsningar upprätthåller och stärker kulturarvet, stadsbilden och en trygg livsmiljö.
59	Producera, samla in och dela information om Egentliga Finlands byggnads- och kulturmiljöer, som återspeglar landskapets långa historia, både till invånare och besökare.	+	+	0	0	0	+	0	++	+	Se 56. Det är viktigt att man är förtrogen med byggnads- och kulturarvet också med tanke på den byggda miljön, landskapet och stadsbilden.

Bilaga 2: Resultaten av kollegial utvärdering

Lagen om utveckling av regioner och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik föreskriver att en extern utvärderare ska bedöma genomförandet av landskapsprogrammets mål minst en gång under programperioden. Egentliga Finlands landskapsprogram 2022–2025 och strategin för smart specialisering utvärderades genom en kollegial utvärderingsprocess under hösten 2024. Utvärderingen genomfördes av landskapsförbunden i Egentliga Tavastland, Päijänne-Tavastland och Nyland, och arbetet faciliterades av Owl Group Oy.

Som helhet ansåg utvärderarna att Egentliga Finlands landskapsprogram 2022–2025 var framgångsrikt och stödde landskapets utveckling. I rapporten lyftes följande helheter fram som framgångsfaktorer:

- **Välgrundade val:** Programmets fokusområden – såsom hållbar utveckling, innovationer och gemenskap – bedömdes vara välvalda och motsvara landskapets utvecklingsbehov. Programmet innehåller val som på ett balanserat sätt stöder ekonomisk, social och ekologisk utveckling.
- **Starkt deltagande:** Programmets beredning har präglats av ett starkt deltagande, vilket har främjat

programmets inriktning och intressenternas engagemang. Deltagandet har möjliggjorts genom flera olika kanaler, vilket säkerställt en bred representation av perspektiv.

- **Framtidsinriktning:** Programmet har en stark framtidsorientering, och vid beredningen har man utnyttjat förhandskunskap och scenariometodik. Med hjälp av en grundläggande scenarieanalys har framtidsbilder utformats, och centrala drivkrafter för förändring har beaktats.
- **Effektivt genomförande:** Genomförandet av programmet har framskridit väl, och måluppfyllelsen har följts upp regelbundet och systematiskt. Partnerskapsforumet fungerar som en central plattform för genomförandet.
- **Positiva effekter:** Programmet har haft positiva effekter på landskapets ekonomiska och miljömässiga utveckling samt på att stärka samarbetet i regionen. Programmet har lyckats öka samarbetet mellan olika aktörer.

Genom att fokusera på utvecklingsområdena kan programmets genomslagskraft och intressenternas engagemang ytterligare stärkas. I rapporten identifierades följande centrala utvecklingsområden:

- **Visuell tydlighet:** Sambandet mellan strategin för smart specialisering och landskapsprogrammet kunde illustreras tydligare med visuella medel.

Även visualiseringen av de strategiska valen och uppföljningen bör förstärkas.

- **Gränsytan till välfärdsområdet:** Gränsytan mellan välfärdsområdet och landskapsprogrammet bör utvecklas, särskilt i syfte att främja välfärdsområdesmöjligheter.
- **Resurser och ansvar:** Hur följs framstegen för de åtgärder som inte typiskt finansieras av landskapsförbunden, och hur säkerställs resurserna för dessa? Programmet bör också tydligare skilja mellan de åtgärder som täcks av förbundets resurser och de som motsvarar bredare regionala behov.
- **Förändringsresiliens:** Att stärka programmets flexibilitet och förmåga att anpassa sig till förändringar bedöms vara en viktig utvecklingsriktning. Det föreslogs att presentationen av ekonomiska regioner kunde förbättras för att säkerställa att strategierna förblir tillräckligt flexibla i föränderliga situationer.
- **Strategins omfattning:** Den exakta avgränsningen av strategin för smart specialisering till vissa kärnteman har väckt oro för att den kan begränsa möjligheterna att i framtiden utveckla nya teman utanför strategin.
- **Uppföljningens omfattning:** Uppföljningen av strategin för smart specialisering bör utvecklas, eftersom den hittills endast har genomförts

i de delar som kopplas till åtgärder i landskapsprogrammet. Strategin rekommenderas få ett eget uppföljningssystem som även omfattar exempelvis välfärdseffekter och uppnåendet av miljömål.

- **Synligheten av resultaten:** Detaljerad rapportering kan ibland skymma de övergripande resultaten. En mer sammanfattad form av årsöversikter kunde tydligare lyfta fram de viktigaste resultaten och därigenom underlätta en helhetsbedömning av programmets genomslag.
- **Kommunernas roll:** Kommunernas starkare roll i uppdateringen av lägesbilder och genomförandet av regionala analysrapporter bör utvecklas.

Resultaten av utvärderingen har beaktats i beredningen av Egentliga Finlands landskapsprogram 2026–2029.

Bilaga 3: Ytterligare information

Egentliga Finlands strategi 2040+ har beretts under åren 2024–2025 i ett brett samarbete mellan landskapets aktörer och intressenter. En gemensam framtidsvision togs fram genom flera workshoppar, webinarier samt insamlingar av kommentarer och information. Det färdiga helhetsförslaget sändes på remiss 28.8–20.10.2025. Landskapssstyrelsen behandlade strategiutkastet vid sitt sammanträde den 17 november 2025 och beslutade föreslå för landskapsfullmäktige att Egentliga Finlands strategi 2040+ ska godkännas på fullmäktiges möte den 8 december 2025.

Ytterligare information om beredningen av Egentliga Finlands strategi 2040+ och de använda bakgrundsmaterialen finns samlade på Egentliga Finlands förbunds webbplats: varsinais-suomi.fi/maakuntastrategia. En del av materialet uppdateras kontinuerligt under programperioden.

Materialen omfattar bland annat:

- Beskrivning av beredningen av Egentliga Finlands strategi
- Bakgrundsmaterial till Egentliga Finlands strategi
- Finansieringsprogram och deras koppling till strategins mål
- Beskrivning av Egentliga Finlands utvecklarforum och kontaktuppgifter

Styrgruppen för beredningen:

- Ordförande, landskapsdirektör Jyri Arponen, Egentliga Finlands förbund
- Rektor Marjo Kaartinen, Åbo universitet
- Verkställande direktör Kaisa Leiwo, Åbo handelskammare
- Överdirektör Olli Madekivi, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland
- Direktör för livskraft Mika Mannervesi, Salo stad
- Regionutvecklingsdirektör Tarja Nuotio, Egentliga Finlands förbund
- Direktör för livskraft Vesa Palander, Åbo stad
- Planeringsdirektör Heidi Saaristo-Levin, Egentliga Finlands förbund
- Ledande sakkunnig Leena Setälä, Egentliga Finlands välfärdsområde Varha
- Verkställande direktör Regina Strandberg, Folkhälsans Förbund Åboland
- Tf. verkställande direktör Jutta Wirén, Företagarna i Egentliga Finland rf

Arbetsgruppen för beredningen vid Egentliga Finlands förbund:

- Gruppledare, utvecklingschef Salla-Maria Lauttamäki
- Specialplanerare Esa Höglblom
- Chef för internationella ärenden Sonja Palhus
- Näringslivschef Petteri Partanen
- Informationshanteringsplanerare Jaana Salonen
- Informationsservicechef Antti Vasanen
- Landskapsarkitekt Kaisa Äijö

Visuell planering och genomförande:

- Grafisk designer Antti Vaalikivi, Egentliga Finlands förbund
- Kommunikationschef Kirsi Stjernberg, Egentliga Finlands förbund
- Administrativ Assistent Sanna Reuna, Egentliga Finlands förbund
- Dog Design Oy

Varsinais-Suomen liitto
Egentliga Finlands förbund